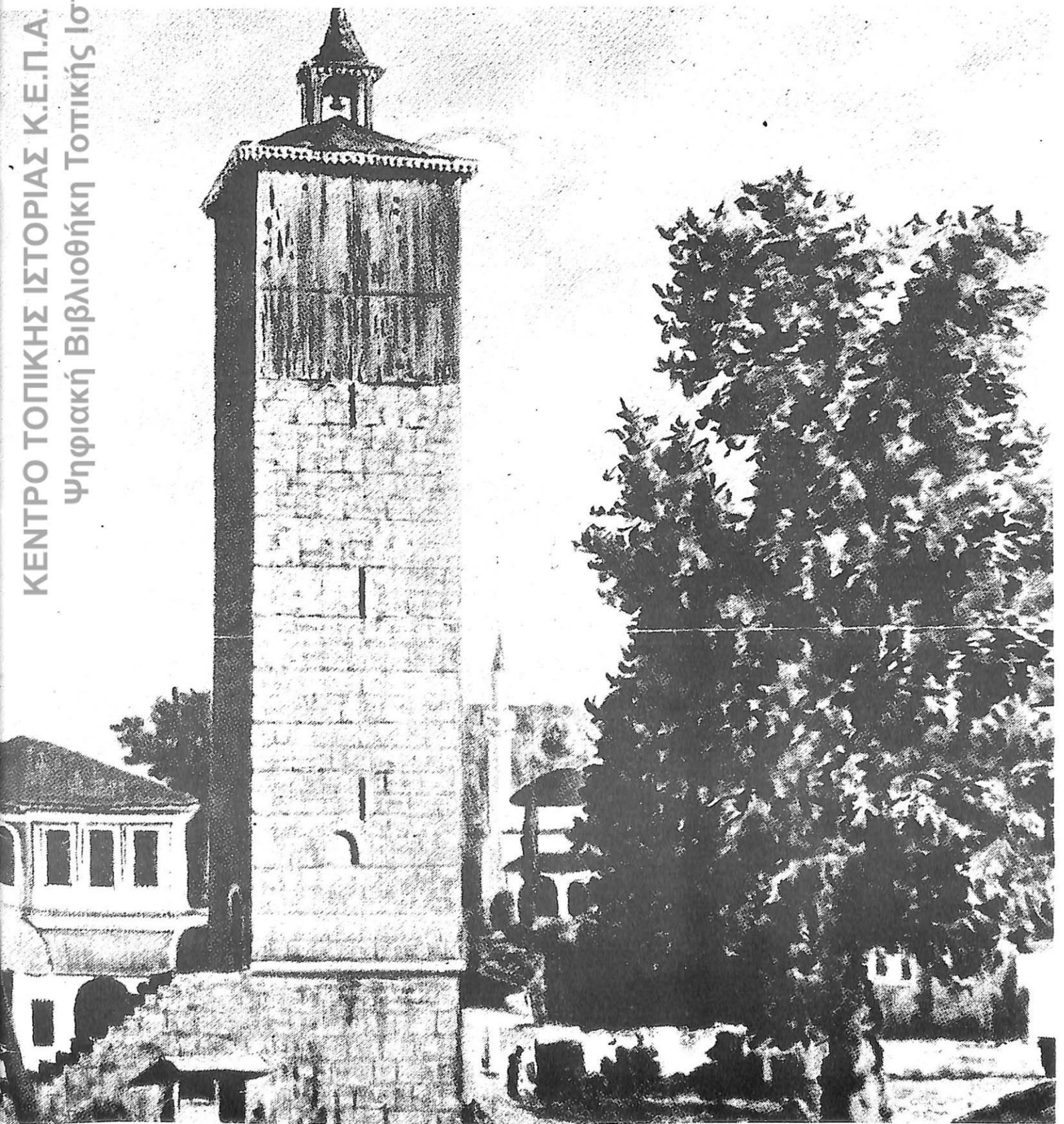

πολιτιστικά δρώμενα

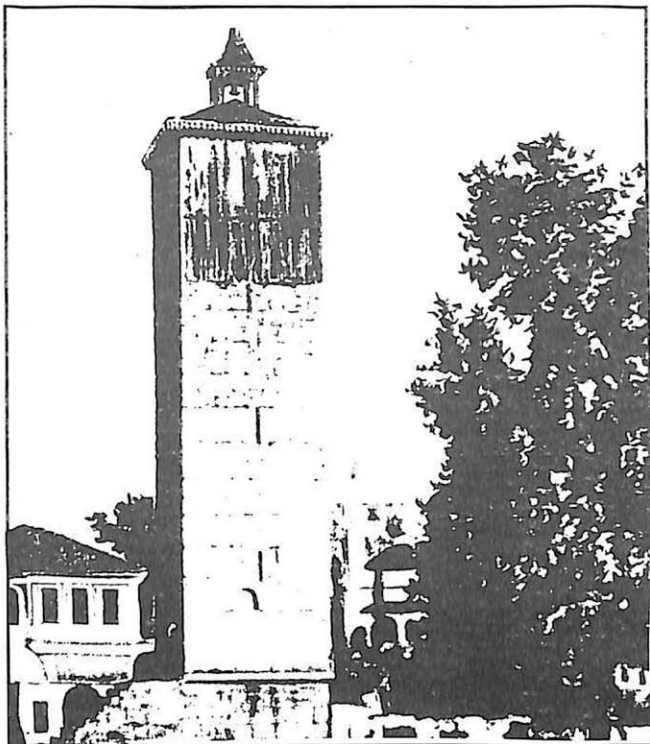
** ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΡ. ΕΚΔΟΣΗΣ 4 **

οκτώβριος - δεκέμβριος '93

ΕΚΔΟΣΗ ΔΕ.ΤΟ.ΠΟ.ΚΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Κ.Ε.Π.Α. Δ. ΒΕΡΟΙΑΣ
Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Τοπικής Ιστορίας

Το Ρολόγι στην ομώνυμη πλατεία της Βέροιας που κατεδαφίστηκε το 1928. Πίνακας Θ. Βαφείδη.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΕΤΟΠΟΚΑ

Ποτουρίδης Μενέλαος, Πρόεδρος
 Ουσουλτζόγλου - Γεωργιάδου Χαρούλα, Αντιπρόεδρος
 Βασιάδης Αναστάσιος, Μέλος
 Βαφείδης Κωνσταντίνος, Μέλος
 Ζυγουλιάνος Στέργιος, Μέλος
 Καμπίσιου Αννα, Μέλος
 Μπαμπανέλος Μιχάλης, Μέλος
 Παναγιωτίδης Ευστάθιος, Μέλος
 Στάντζος Αθανάσιος, Μέλος

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Καμπούρης Γιάννης, Διευθυντής
 Ταρατσίδης Δημήτρης, Λογιστήριο
 Στάντζος Αθανάσιος, Γραμματέας
 Νικολόπουλος Νίκος, Τεχνική υποστήριξη
 Βέρος Δημήτρης, Γενικών καθηκόντων
 Μηνάς Κοντολέων, Γενικών καθηκόντων
 Κοτσαλου Βούλα, Βιβλιοθηκονόμος
 Στεργιόπουλος Δημήτρης, Μαθητικό Κέντρο

*Την γενική φροντίδα της έκδοσης είχαν οι:
 Τυφοξύλου Ευθαλία και Λάμπρη Χαρά*

Δημοτική Επιχείρηση Τοπικής Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας

- **Διεύθυνση - Γραμματεία,**
 Ξάνθης 5, 59100 ΒΕΡΟΙΑ, τηλ. (0331) 22.967 - 62.548, FAX (0331) 27.914

- **Αντωνιάδεις Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών,** Ξάνθης 5, τηλ. 62.548

- **Δημοτική Βιβλιοθήκη "Θ. Ζωγιοπούλου",** Θ. Ζωγιοπούλου 3, τηλ. 24.879

- **Κέντρο Νεολαίας,** Αντ Καμάρα 9, τηλ. 28.277

- **Μαθητικό Κέντρο,** Κωτσουνίου 16, τηλ. 66.380

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βέροιας

- Διεύθυνση - Γραμματεία, Ξάνθης 5, 59100 ΒΕΡΟΙΑ, τηλ. (0331) 29.295, FAX (0331) 27.914

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.

Η κριτική στάση
Φαντάζει άγνη σε πολλούς
Καταλήγουνε σ' αυτό, γιατί οι ίδιοι
Δεν μπορούν να φτάσουνε το κράτος με την κριτική τους.
Μα η μοναδική στάση που είναι άγνη
Είναι μονάχα της αδυναμίας η στάση. Με την κριτική των όπλων
Μπορούν τα κράτη να γίνουνε συντρίμμα.

Η διακανάλιση ενός ποταμού
Το μπόλιασμα ενός γροντόδεντρου
Η διαπαιδαγύγηση ενός ανθρώπου
Η αλλαγή του χαρακτήρα ενός κράτους
Είναι όλα παραδείγματα γόνιμης κριτικής
κι είναι συνάμα
Παραδείγματα απ την τέχνη

Μ. Μπρεχτ

Από τη Συντακτική Επιτροπή

Μπαίνοντας στη φθινοπωρινή περίοδο και επανερχόμενοι και πάλι στα καθιερωμένα αναζητάμε τις γνώριμες συνθήκες της ρουτίνας μας. Το καλοκαίρι τελειώσε. Στις δουλειές μας επιστρέψαμε κι η ευχάριστη ανάπαυλα που ονομάζεται "καλοκαιρινές διακοπές" αποτελεί ανάμνηση.

Γύρω μας όμως η πραγματικότητα, η αζεπέραστη πραγματικότητα καλή ή κακή (μπορεί και τα δυο) μας θυμίζει πως η ζωή και το όνειρο συμβαδίζουν. Συμβαδίζουν και εναλλάσσονται. Η καθημερινότητα της επιβίωσης και το όνειρο για κάτι καλύτερο.

Στην προσπάθειά μας να συμβάλλουμε στο "κάτι καλύτερο" επιστρέφουμε κι εμείς με τα "πολιτιστικά δρώμενα". Με το έντυπο αυτό, ελπίζουμε ν' αγγίζουμε ό,τι ονομάζουμε πολιτισμό. Οι στόχοι μας θα αγγίζουν μόνο τα όρια του νομού μας. Γιατί θέλουμε να δούμε και να δείξουμε τι προσφέρουμε όλοι εμείς στην ποιότητα της ζωής.

Στόχος μας δεν είναι να "εκπολιτίσουμε". Θέλουμε απλά να εμφανίσουμε αυτό που συμβαίνει σε όλους μας παράλληλα με τις καθημερινές μας ασχολίες. Είτε αυτές ονομάζονται αγώνας επιβίωσης είτε κυνήγι του χρήματος. Με άλλα λόγια θέλουμε να κάνουμε πιο δυνατή τη δεύτερη φωνή που έχουμε όλοι μέσα μας. Τη φωνή αυτή που ανησυχεί και διαμαρτύρεται ότι κάτι πρέπει να γίνει. Εμείς απαντάμε αισιόδοξα. Δεν πρέπει κάτι να γίνει αλλά "κάτι γίνεται".

Κι αυτό που γίνεται συντηρεί την πολιτιστική μας ταυτότητα.

Ναι όλοι ανησυχούμε. Κι ας νομίζουμε ότι μας έχει απορροφήσει το κρήμα και η τηλεόραση. Κρίνουμε συζητάμε, κινούμαστε, αναζητάμε το καινούργιο. Κι όλα αυτά μέσα σ' ένα κλίμα παγκόσμιας πολιτιστικής κρίσης που κύριο χαρακτηριστικό της έχει τον πεσσιμισμό.

Ας θυμόμαστε όμως ότι το κύτταρό μας είναι ό,τι ανθεκτικότερο υπάρχει παγκοσμίως. Οτι το μεγάλο ΝΑΙ στις αξίες που πάνε να σχηματιστούν εμείς θα το πούμε, για να ακολουθήσουν όλοι.

Γιατί είναι η μοίρα του τόπου αυτού να δίνει πάντα το στίγμα. Το πολιτισμικό στίγμα.

Με όλα αυτά βεβαίως δε θέλουμε να υποστηρίξουμε ότι δεν κάνουμε λάθη. Οτι δεν έχουμε παρασυρθεί και δεν έχουμε προδώσει. Και, ίσως, με την υπερβολή που διακρίνει το χαρακτήρα της φυλής μας, τα λάθη μας να είναι πιο χοντροκομμένα.

Γιατί τα επίκτητα στοιχεία μας, - όσα δηλαδή εισάγουμε μαζί με τις κολώνιες τα ξένα τυριά τα "φιρμάτα" ρούχα, - μέχρι να τα υιοθετήσουμε να τα περάσουμε απ' τα δικά μας φίλτρα και να απορρίψουμε ό,τι δε μας ταιριάζει τα "πλάσσουμε" σαν καρικατούρες ξένων προτύπων.

Και για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι - και λίγο πιο σύγχρονοι σε παράδειγμα - ας ρίξουμε μια ματιά στις πρόσφατες εκλογές νέας κυβέρνησης. Τώρα που όλα καταλάγιασαν κι ο καθένας πήρε για την ώρα τη θέση του. Δε θα κρίνουμε το αποτέλεσμα. Εξάλλου πολιτιστικά μας είναι αδιάφορο. Θα σταθούμε στη διαδικασία. Τη λεγόμενη προεκλογική εκστρατεία. Εισάγαμε το παιχνίδι των mass media. Και χρησιμοποιούμε επίτηδες τον όρο αυτό. Κι αυτός εισαγόμενος, όπως και το παιχνίδι του καταγισμού των διαφημίσεων, των πολιτικών κομμάτων. Κι εδώ βέβαια οι διαφημίσεις ήταν ανάλογες με την οικονομική δύναμη των κομμάτων, όπως εξάλλου και οι αντίστοιχες των εταιρειών που προβάλλουν τα προϊόντα τους.

Παίξαμε λοιπόν σ' ένα παιχνίδι που δεν το ξέραμε. Και το παίξαμε στραβά γιατί είναι πολύ μακριά απ' το δικό μας πολιτισμό. Βγάλαμε προς τα έξω την καρικατούρα που έφτασε ως τη κυδαιότητα. Ανάμεσα στο Tide και στο Soudrin κάθε φορά και ο "καλύτερος καλός" που ανταπαντούσε στο προηγούμενο σποτάκι του άλλου "καλύτερου καλού". Μέσα σε τόσο μπέρδεμα ένα ερώτημα αναβλύζει αυθόρμητα: Πόσα απ' τα ψηφοδέλτια που χαρακτηρίστηκαν άκυρα είχαν σταυρό στην Coca - Cola;

Κι όλα αυτά στη χώρα που υπήρξε και θα είναι πάντοτε το λίκνο της δημοκρατίας.

Σε ό,τι λοιπόν αφορά τον πολιτισμό - μια που το περιοδικό μας έχει μόνο αυτό το στόχο - μια διαπίστωση μπορούμε να κάνουμε μέσα από όσα ζήσαμε στην παραζάλη του προεκλογικού αγώνα. Αγώνας υπήρξε και μάλιστα έντονος για την απόκτηση ενός βουλευτικού εδράνου. Κυβερνητικού ή αντιπολιτευτικού δεν έχει σημασία. Δεν είδαμε όμως κανέναν να προσπαθεί να τονώσει το δημοκρατικό μας ήθος που είναι και η βάση του πολιτισμού μας.

Ως απλή σκέψη και σχόλιο στο μόνο που θα μπορούσαμε να καταλήξουμε είναι το βαθύ γέλιο που είναι και το μεγάλο όπλο αυτού του λαού με τις γερές και σπουδαίες βάσεις. Τις βάσεις εκείνες τις πολιτισμικές που θα παραμείνουν αναλώσιμες όσο κι αν βάλλονται από βαρβαρότητες και βιασμούς όσων καπηλεύονται την ανάγκη μας για ένα καλύτερο αύριο.

Και κάτι ακόμα. Είμαστε ο κυρίαρχος λαός και θα παραμείνουμε. Και σ' όλες τις τάσεις εκμετάλλευσης θα έχουμε πάντα τη δυνατότητα και τη δύναμη να απαντούμε με εκείνη την αξιοπρέπεια που δεν εξαγοράζεται. Με τον πολιτισμό που τον κρατούν συνειδητά εν δυνάμει μέσα μας. Εμείς θα βρούμε τη δύναμη να τον βγάλουμε προς τα έξω, να δείξουμε το πραγματικό μας πρόσωπο που στο τέλος θα γίνει σεβαστό. Γιατί οι γνήσιες και κρυστάλλινες αξίες θα βγουν προς τα έξω και θα λειτουργήσουν σαν παλιρροϊκό κύμα για όσους δημαγωγούς χρησιμοποιούν την καλή μας πρόθεση για να πραγματοποιήσουν τις μικρόπνοες και ταπεινές φιλοδοξίες τους.

Ξεκινάμε λοιπόν με μια νέα αρχή στο έντυπο αυτό που ονομάζεται "Πολιτιστικά δρώμενα" κι η αρχή μας είναι να αποδείξουμε τα "δρώμενα" κι όχι τα όσα έχουν ήδη διαδραματιστεί.

Μ' αυτό το σκεπτικό αναζητάμε να βγάλετε κι εσείς τη φωνή διαμαρτυρίας από μέσα σας. Το περιοδικό μας μπορεί να καλύψει τα πάντα. Την κάθε ανησυχία που αφορά στο τί γίνεται και το τί μπορεί να γίνει.

Κλείνοντας το σχόλιο ζητάμε κάτι. Τη συμμετοχή σας. Θα περιμένουμε κάθε είδους συνεργασία και κάθε είδους διαφωνία για όσα θα διαβάσετε σ' αυτό το περιοδικό. Είτε σε είδος επιστολής είτε σε είδος άρθρου. Δε θα διστάσουμε να δημοσιεύσουμε αντικρουόμενες απόψεις που θα βγουν από σας.

Γιατί, όπως απ' την αρχή αναφέρθηκε στόχος μας δεν είναι να εκπολιτίσουμε. Στόχος μας είναι να βγάλουμε το στίγμα μας όλοι. Αυτό είναι πολιτισμός. Να πάψουμε επιτέλους να φυτοζωούμε στη μιζέρια μιας ευτυχίας μεταξύ τετάρτου και πέμπτου ορόφου. Εχουμε πράγματα να πούμε και να κάνουμε. Και θα κάνουμε. Γιατί θέλουμε και γιατί μπορούμε.

Κλείνουμε το σχόλιο με μια "καλημέρα". Αυτή που όλοι κρύβουμε στην καρδιά μας και όλοι θέλουμε να τη φωνάξουμε δυνατά.

Η κριτική στάση
Φαντάζει άγνη σε πολλούς
Καταλήγουνε σ' αυτό, γιατί οι ίδιοι
Δεν μπορούν να φτάσουνε το κράτος με την κριτική τους.
Μα η μοναδική στάση που είναι άγνη
Είναι μονάχα της αδυναμίας η στάση. Με την κριτική των όπλων
Μπορούν τα κράτη να γίνουνε συντρίμμα.

Η διακανάλιση ενός ποταμού
Το μπόλιασμα ενός γροντόδεντρου
Η διαπαιδαγύγηση ενός ανθρώπου
Η αλλαγή του χαρακτήρα ενός κράτους
Είναι όλα παραδείγματα γόνιμης κριτικής
κι είναι συνάμα
Παραδείγματα απ την τέχνη

Μ. Μπρεχτ

Από τη Συντακτική Επιτροπή

Μπαίνοντας στη φθινοπωρινή περίοδο και επανερχόμενοι και πάλι στα καθιερωμένα αναζητάμε τις γνώριμες συνθήκες της ρουτίνας μας. Το καλοκαίρι τελείωσε. Στις δουλειές μας επιστρέψαμε κι η ευχάριστη ανάπαυλα που ονομάζεται "καλοκαιρινές διακοπές" αποτελεί ανάμνηση.

Γύρω μας όμως η πραγματικότητα, η αξεπέραστη πραγματικότητα καλή ή κακή (μπορεί και τα δυο) μας θυμίζει πως η ζωή και το όνειρο συμβαδίζουν. Συμβαδίζουν και εναλλάσσονται. Η καθημερινότητα της επιβίωσης και το όνειρο για κάτι καλύτερο.

Στην προσπάθειά μας να συμβάλλουμε στο "κάτι καλύτερο" επιστρέφουμε κι εμείς με τα "πολιτιστικά δρώμενα". Με το έντυπο αυτό, ελπίζουμε ν' αγγίζουμε ό,τι ονομάζουμε πολιτισμό. Οι στόχοι μας θα αγγίζουν μόνο τα όρια του νομού μας. Γιατί θέλουμε να δούμε και να δείξουμε τι προσφέρουμε όλοι εμείς στην ποιότητα της ζωής.

Στόχος μας δεν είναι να "εκπολιτίσουμε". Θέλουμε απλά να εμφανίσουμε αυτό που συμβαίνει σε όλους μας παράλληλα με τις καθημερινές μας ασχολίες. Είτε αυτές ονομάζονται αγώνας επιβίωσης είτε κυνήγι του χρήματος. Με άλλα λόγια θέλουμε να κάνουμε πιο δυνατή τη δεύτερη φωνή που έχουμε όλοι μέσα μας. Τη φωνή αυτή που ανησυχεί και διαμαρτύρεται ότι κάτι πρέπει να γίνει. Εμείς απαντάμε αισιόδοξα. Δεν πρέπει κάτι να γίνει αλλά "κάτι γίνεται".

Κι αυτό που γίνεται συντηρεί την πολιτιστική μας ταυτότητα.

Ναι όλοι ανησυχούμε. Κι ας νομίζουμε ότι μας έχει απορροφήσει το κρήμα και η τηλεόραση. Κρίνουμε συζητάμε, κινούμαστε, αναζητάμε το καινούργιο. Κι όλα αυτά μέσα σ' ένα κλίμα παγκόσμιας πολιτιστικής κρίσης που κύριο χαρακτηριστικό της έχει τον πεσιμισμό.

Ας θυμόμαστε όμως ότι το κύτταρό μας είναι ό,τι ανθεκτικότερο υπάρχει παγκοσμίως. Οτι το μεγάλο ΝΑΙ στις αξίες που πάνε να σχηματιστούν εμείς θα το πούμε, για να ακολουθήσουν όλοι.

Γιατί είναι η μοίρα του τόπου αυτού να δίνει πάντα το στίγμα. Το πολιτισμικό στίγμα.

Με όλα αυτά βεβαίως δε θέλουμε να υποστηρίξουμε ότι δεν κάνουμε λάθη. Οτι δεν έχουμε παρασυρθεί και δεν έχουμε προδώσει. Και, ίσως, με την υπερβολή που διακρίνει το χαρακτήρα της φυλής μας, τα λάθη μας να είναι πιο χοντροκομμένα.

Γιατί τα επίκτητα στοιχεία μας, - όσα δηλαδή εισάγουμε μαζί με τις κολώνιες τα ξένα τυριά τα "φιρμάτα" ρούχα, - μέχρι να τα υιοθετήσουμε να τα περάσουμε απ' τα δικά μας φίλτρα και να απορρίψουμε ό,τι δε μας ταιριάζει τα "πλάσάρουμε" σαν καρικατούρες ξένων προτύπων.

Και για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι - και λίγο πιο σύγχρονοι σε παράδειγμα - ας ρίξουμε μια ματιά στις πρόσφατες εκλογές νέας κυβέρνησης. Τώρα που όλα καταλάγιασαν κι ο καθένας πήρε για την ώρα τη θέση του. Δε θα κρίνουμε το αποτέλεσμα. Εξάλλου πολιτιστικά μας είναι αδιάφορο. Θα σταθούμε στη διαδικασία. Τη λεγόμενη προεκλογική εκστρατεία. Εισάγαμε το παιχνίδι των mass media. Και χρησιμοποιούμε επίτηδες τον όρο αυτό. Κι αυτός εισαγόμενος, όπως και το παιχνίδι του καταγισμού των διαφημίσεων, των πολιτικών κομμάτων. Κι εδώ βέβαια οι διαφημίσεις ήταν ανάλογες με την οικονομική δύναμη των κομμάτων, όπως εξάλλου και οι αντίστοιχες των εταιρειών που προβάλλουν τα προϊόντα τους.

Παίξαμε λοιπόν σ' ένα παιχνίδι που δεν το ξέραμε. Και το παίξαμε στραβά γιατί είναι πολύ μακριά απ' το δικό μας πολιτισμό. Βγάλαμε προς τα έξω την καρικατούρα που έφτασε ως τη κυδαιότητα. Ανάμεσα στο Τίδε και στο Souplin κάθε φορά και ο "καλύτερος καλός" που ανταπαντούσε στο προηγούμενο σποτάκι του άλλου "καλύτερου καλού". Μέσα σε τόσο μπερδεύμα ένα ερώτημα αναβλύζει αυθόρμητα: Πόσα απ' τα ψηφοδέλτια που χαρακτηρίστηκαν άκυρα είχαν σταυρό στην Coca - Cola;

Κι όλα αυτά στη χώρα που υπήρξε και θα είναι πάντοτε το λίκνο της δημοκρατίας.

Σε ό,τι λοιπόν αφορά τον πολιτισμό - μια που το περιοδικό μας έχει μόνο αυτό το στόχο - μια διαπίστωση μπορούμε να κάνουμε μέσα από όσα ζήσαμε στην παραζάλη του προεκλογικού αγώνα. Αγώνας υπήρξε και μάλιστα έντονος για την απόκτηση ενός βουλευτικού εδράνου. Κυβερνητικού ή αντιπολιτευτικού δεν έχει σημασία. Δεν είδαμε όμως κανέναν να προσπαθεί να τονώσει το δημοκρατικό μας ήθος που είναι και η βάση του πολιτισμού μας.

Ως απλή σκέψη και σχόλιο στο μόνο που θα μπορούσαμε να καταλήξουμε είναι το βαθύ γέλιο που είναι και το μεγάλο όπλο αυτού του λαού με τις γερές και σπουδαίες βάσεις. Τις βάσεις εκείνες τις πολιτισμικές που θα παραμείνουν αναλλοίωτες όσο κι αν βάλλονται από βαρβαρότητες και βιασμούς όσων καπιλεύονται την ανάγκη μας για ένα καλύτερο αύριο.

Και κάτι ακόμα. Είμαστε ο κυρίαρχος λαός και θα παραμείνουμε. Και σ' όλες τις τάσεις εκμετάλλευσης θα έχουμε πάντα τη δυνατότητα και τη δύναμη να απαντούμε με εκείνη την αξιοπρέπεια που δεν εξαγοράζεται. Με τον πολιτισμό που τον κρατούν συνειδητά εν δυνάμει μέσα μας. Εμείς θα βρούμε τη δύναμη να τον βγάλουμε προς τα έξω, να δείξουμε το πραγματικό μας πρόσωπο που στο τέλος θα γίνει σεβαστό. Γιατί οι γνήσιες και κρυστάλλινες αξίες θα βγουν προς τα έξω και θα λειτουργήσουν σαν παλινροϊκό κύμα για όσους δημαγωγούς χρησιμοποιούν την καλή μας πρόθεση για να πραγματοποιήσουν τις μικρόπνοες και ταπεινές φιλοδοξίες τους.

Ξεκινάμε λοιπόν με μια νέα αρχή στο έντυπο αυτό που ονομάζεται "Πολιτιστικά δρώμενα" κι η αρχή μας είναι να αποδείξουμε τα "δρώμενα" κι όχι τα όσα έχουν ήδη διαδραματιστεί.

Μ' αυτό το σκεπτικό αναζητάμε να βγάλετε κι εσείς τη φωνή διαμαρτυρίας από μέσα σας. Το περιοδικό μας μπορεί να καλύψει τα πάντα. Την κάθε ανησυχία που αφορά στο τί γίνεται και το τί μπορεί να γίνει.

Κλείνοντας το σχόλιο ζητάμε κάτι. Τη συμμετοχή σας. Θα περιμένουμε κάθε είδους συνεργασία και κάθε είδους διαφωνία για όσα θα διαβάσετε σ' αυτό το περιοδικό. Είτε σε είδος επιστολής είτε σε είδος άρθρου. Δε θα διστάσουμε να δημοσιεύσουμε αντικρουόμενες απόψεις που θα βγουν από σας.

Γιατί, όπως απ' την αρχή αναφέρθηκε στόχος μας δεν είναι να εκπολιτίσουμε. Στόχος μας είναι να βγάλουμε το στίγμα μας όλοι. Αυτό είναι πολιτισμός. Να πάψουμε επιτέλους να φυτοζωούμε στη μιζέρια μιας ευτυχίας μεταξύ τετάρτου και πέμπτου ορόφου. Έχουμε πράγματα να πούμε και να κάνουμε. Και θα κάνουμε. Γιατί θέλουμε και γιατί μπορούμε.

Κλείνουμε το σχόλιο με μια "καλημέρα". Αυτή που όλοι κρύβουμε στην καρδιά μας και όλοι θέλουμε να τη φωνάσουμε δυνατά.

6 Θέματα

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΠΕΘΕ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

Σκέψεις γύρω από την καθιέρωση του θεσμού

Καμπούρης Γιάννης:
Διευθυντής της ΔΕΤΟΠΟΚΑ

Δέκατη έκτη χρονιά Ημαθιώτικων, δεύτερη συνάντηση Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων.

Μια πρωτοβουλία της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού που θέλησε να δώσει ένα άλλο πρόσωπο στα Ημαθιώτικα, προσανατολίζοντας το σύνολο των εκδηλώσεων σε ένα άλλο - συγκεκριμένο - πλαίσιο.

Τα Ημαθιώτικα ένας θεσμός καλοκαιρινών πολιτιστικών εκδηλώσεων παρουσιάζει ήδη εδώ και λίγα χρόνια σημεία κόπωσης.

Η αντίληψη της κάλυψης όλων των πιθανών απαιτήσεων του κοινού με θέατρο, μουσική, φολκλόρ, χορό, κ.λ.π. δημιουργούσε ένα ασπόνδυλο χωρίς συνοχή πρόγραμμα ελάχιστα ελκυστικό για ένα κοινό που αναζητά το ιδιαίτερο, την συγκίνηση.

Ετσι το κοινό, ετερόκλητο, έδινε ένα υποτονικό παρόν. Αντιμετώπιζε τις εκδηλώσεις σα μια ακόμη επιλογή για τα ζεστά καλοκαιρικά βράδια και όχι σαν ένα γεγονός.

Η πρώτη προσπάθεια για ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα έγινε το περσινό καλοκαίρι όταν διοργανώθηκε η πρώτη συνάντηση των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων.

Βέβαια η επιλογή αυτή συνοδευόταν από έντονο προβληματισμό, ίσως και κάποιο φόβο για την ανταπόκριση του κοινού. Είναι λογικό να διατηρείς κάποιες επιφυλάξεις όταν γνωρίζεις ότι το θέατρο σήμερα αντιμετωπίζει μια σοβαρή κρίση. Από την άλλη η επιλογή αυτή έγινε γιατί το θέατρο έχει να δείξει μια σοβαρή προσπάθεια ειδικά από την πλευρά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέσα από τα Δημοτικά Περιφερειακά Θεάτρα.

Από τις πρώτες παραστάσεις όμως έγινε προφανές ότι οι φόβοι μας ήταν αβάσιμοι. Ένα σημαντικό κοινό αγκάλιαζε το θέατρο και ανάδεικνυε τις εκδηλώσεις κυρίαρχο πολιτισμικό γεγονός. Το κοινό παρακολουθούσε συμμετείχε, έκρινε, απαιτούσε. Για πρώτη φορά το κοινό λειτούργησε σαν οντότητα.

Οι θεατρικές ομάδες προσπάθησαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του να το κερδίσουν γιατί εκτίμησαν ότι είχαν απέναντί τους ένα κριτικό κοινό και όχι ένα παθητικό ίσως και αδιάφορο δέκτη. Ετσι στο ανοικτό δημοτικό αμφιθέατρο άλσους γεννή-

θηκε μια όμορφη σχέση. Θιάσος και κοινό συνδιαλέγονταν κουβέντιαζαν αγωνιούσαν, χαίρονταν εκτιμήσαμε λοιπόν ότι έγινε μια αρχή και προχωρήσαμε από την οργάνωση της δεύτερης συνάντησης το καλοκαίρι του '93.

Για τα Δημοτικά Περιφερειακά Θεάτρα η συνάντηση είναι σημείο αναφοράς.

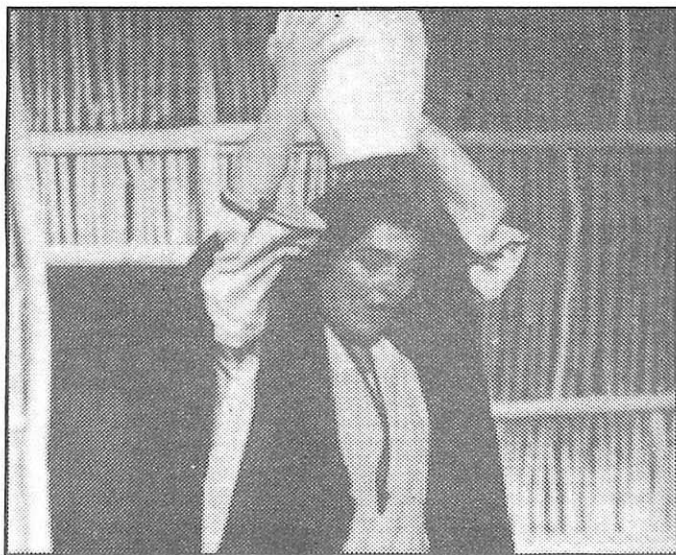
Το αίτημά τους καθολικό. Όλοι θέλουν να δώσουν το παρόν τους.

Ένας θεσμός αρχίζει και γεννιέται.

Βέβαια όχι χωρίς προβλήματα.

Ατέλειες στο πρόγραμμα, όχι ιδιαίτερη προβολή, τεχνικές δυσχέρειες δημιουργούν ένα πλέγμα αρνητικών συνθηκών. Το σημαντικότερο όμως πρόβλημα προέκυψε σε σχέση με το υπόλοιπο πρόγραμμα όπου υπάρχει ένα "ανακάτεμα" εκδηλώσεων κάτι που στέρησε από την συνάντηση την αυτοτελή παρουσία της για κάποιο χρονικό διάστημα.

Ίσως είναι νωρίς να αρχίσουμε να κρίνουμε την όλη διοργάνωση γιατί ακόμη δεν έχει αποκτήσει μια συγκεκριμένη μορφή και δομή. Πρέπει όμως να την δούμε έγκαιρα ο καθένας από την πλευρά του ώστε να την διευκολύνουμε να της δίνουμε νέες δυνατότητες και προοπτικές. Ετσι είναι ευπρόσδεκτη κάθε παρατήρηση κάθε πρόταση που θα βοηθούσε στο στέριωμα αυτής της προσπάθειας, γιατί η Βέροια πέρα από την οικονομική της ανάπτυξη, θα πρέπει να παρουσιάζει και μια σημαντική πολιτισμική ανάπτυξη.

"Θεσσαλικό Θέατρο" Ευριπίδη - Ηλέκτρα

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Του Γιάννη Τροχόπουλου - Διευθυντή
της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Βέροιας

Την περίοδο 1988-1989, η Δημόσια Κεντρική βιβλιοθήκη της Βέροιας, με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αγόρασε δύο οικοπέδα στο κέντρο της πόλης, με σκοπό να ανεγερθεί εκεί το κτίριο της βιβλιοθήκης. Το 1991, με τη συμπράξη του Βρετανικού Συμβουλίου ο Michael Dewe, καθηγητής Βιβλιοθηκονομίας στο Aderystwyth της Ουαλίας και σύμβουλος στο σχεδιασμό Βιβλιοθηκών, επισκέφθηκε τη Βέροια και συνεργάστηκε με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης και με άλλους παράγοντες για την κατάρτιση του προσχέδιου του μεγάρου της Βιβλιοθήκης. Το προσχέδιο αυτό, αποτέλεσε αντικείμενο αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, που βρίσκεται σε εξέλιξη, υπολογίζεται δε το όλο κτίριο να ολοκληρωθεί το 1995. Το άρθρο περιγράφει, το υπάρχον κτίριο, τις υπηρεσίες που προσφέρει η Βιβλιοθήκη, καθώς και τις προτάσεις για το νέο κτίριο. Διατυπώνονται, ακόμα, κάποιες σκέψεις για τη συνεργασία με τον Αγγλο ειδικό, ενώ, στο τέλος, παρατίθεται σχετική βιβλιογραφία, που αναφέρεται στο καθεστώς των Λαϊκών (Public) Βιβλιοθηκών στην Ελλάδα.

Τον Ιούλιο του 1990, με απόφαση της Εφορείας της Δ.Κ.Β. της Βέροιας, ζητήθηκε από τον καθηγητή Michael Dewe να συνεργασθεί για την εκπόνηση του προσχεδίου για την ανέγερση του κτιρίου της Βιβλιοθήκης. Το πρώτο στάδιο της συνεργασίας ολοκληρώθηκε με την απάντηση σ' ένα λεπτομερές ερωτηματολόγιο, που ο καθηγητής είχε καταρτίσει. Κατά τη διάρκεια των επαφών μας προέκυψε η ανάγκη της επίσκεψής του στη Βέροια, επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 1991 με τη βοήθεια του Βρετανικού Συμβουλίου, της

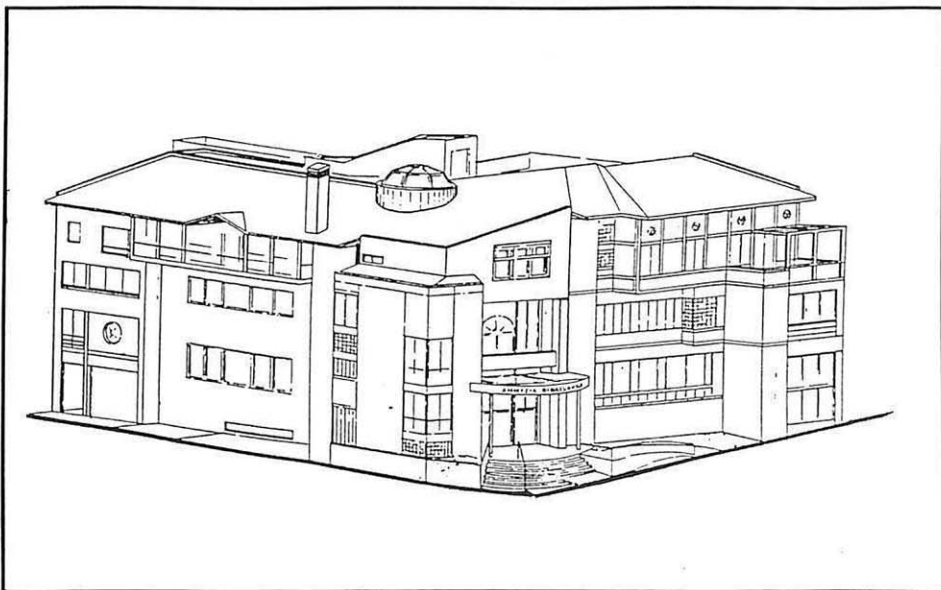
Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη της περιοχής. Οι στόχοι αυτής της επίσκεψης, όπως επισημάνθηκαν από τον σύμβουλο καθηγητή, ήταν:

- Η άμεση επαφή με το χώρο, όπου πρόκειται να ανεγερθεί η καινούργια βιβλιοθήκη.

- Η επίσκεψη και η αποτίμηση και άλλων Δημοσίων, Δημοτικών βιβλιοθηκών, έτσι ώστε να αποκτηθεί μια εικόνα του επιπέδου και της φύσης των υπηρεσιών που προσφέρουν.

Το υπάρχον κτίριο και οι υπηρεσίες του προσφέρονται

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Βέροιας ιδρύθηκε το 1954 μετατράπηκε σε Κεντρική, οπότε απόκτησε και κινητές μονάδες (βιβλιοαυτοκίνητα), που επισκέπτονται 150 δα-

Πρόσοψη του υπό ανέγερση κτιρίου της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Βέροιας επί της οδού Έλλης

νειστικά κέντρα, σε όλη την Κ.Δ. Μακεδονία. Στεγάζεται στον ημιώροφο μιας πολυκατοικίας, ο ημιώροφος αποτελείται από 200 τ.μ. και το υπόγειο από 80 τ.μ. περίπου.

Η αύξηση της συλλογής, επέβαλε τη μίσθωση ενός ακόμη χώρου (300 τ.μ.), στα προάστια της πόλης όπου στεγάζεται το τμήμα της συλλογής με τη λιγότερη χρήση καθώς και η συλλογή των βιβλίων των κινητών μονάδων, ενώ χρησιμεύει, παράλληλα, και σαν αποθηκευτικός χώρος. Ο κύριος χώρος, όπου η Βιβλιοθήκη παρέχει τις υπηρεσίες της, αποτελεί ο πρώτος όροφος, που περιλαμβάνει το τμήμα της συλλογής με την μεγαλύτερη χρήση (γύρω στους 15.000 τό-

Θέματα

μους), δύο αναγνώστηρια, ένα παιδικό τμήμα και τους χώρους εργασίας για το προσωπικό. Το κοινό έχει άμεση πρόσβαση στα ράφια, όμως η στενότητα του χώρου αλλά και οι συνθήκες φωτισμού, εξαερισμού κ.λ.π., δεν μπορούν να δώσουν εύσημα σ' αυτό το περιβάλλον.

Σε γενικές γραμμές, το υπάρχον κτίριο της Βιβλιοθήκης αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο στην προσπάθεια βελτίωσης των υπηρεσιών της και η ανάγκη για τη δημιουργία ενός ιδιόκτητου κτιρίου είναι απαραίτητη από πολλές απόψεις. Το καινούργιο κτίριο, όπως αναφέρει ο Michael Dewe ελπίζεται ότι θα βοηθήσει να ξεπεραστούν τα τρέχοντα προβλήματα, παρέχοντας την ευκαιρία:

- α. της δημιουργίας καλύτερης εικόνας των εργασιών που παρέχονται στη βιβλιοθήκη
- β. της παροχής μεγαλύτερης ποικιλίας υλικού και καλύτερων υπηρεσιών προς τους κατοίκους
- γ. της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στη βιβλιοθήκη και
- δ. της βελτίωσης των χώρων και της γενικότερης διάταξης.

Η τοποθεσία της καινούργιας βιβλιοθήκης

Αν και, θεωρητικά, η συμμετοχή του συμβούλου στην κατάρτιση του προσχεδίου, από βιβλιοθηκονομική άποψη, μιας καινούργιας Βιβλιοθήκης, πρέπει να αρχίζει από την επιλογή του χώρου για την ανέγερσή της, στην προκειμένη περίπτωση ο χώρος, όπως αναφέραμε, είχε προεπιλεγεί και ο σύμβουλος συνεργάστηκε με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης με βάση τον υπάρχοντα χώρο.

Η έλλειψη ελευθέρων χώρων στο κέντρο της πόλης, σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος των ελάχιστων που απέμειναν, ανάγκασε τους υπεύθυνους της Βιβλιοθήκης σε μια σειρά από συμβιβασμούς και στην επιλογή, τελικά, ενός οικοπέδου κοντά στο κέντρο της πόλης, βέβαια, το οποίο όμως, παρουσιάζει αρκετά προβλήματα.

Αρχικά, το σχετικά μικρό μέγεθος κάθε ορόφου για ένα κτίριο αυτού του επιπέδου για μια συνολική επιφάνεια 433 τ.μ., οι αρμόδιοι από τις τεχνικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, έχουν καταλήξει, ότι στο χώρο αυτό μπορεί να ανεγερθεί κτίριο 1.500 τ.μ., σε τρεις ορόφους. Κάθε όροφος θα έχει εμβαδόν 300 τ.μ., περίπου, με ισόγειο κάπως μεγαλύτερο και δύο υπόγεια.

Το δεύτερο πρόβλημα, έχει σχέση με το επικλινές του εδάφους, κλίση που πιθανόν

να δημιουργήσει πρόβλημα, όσον αφορά στην κεντρική είσοδο του κτιρίου.

Ένα άλλο μειονέκτημα του οικοπέδου, αποτελεί η έλλειψη χώρου για παρκάρισμα, ενώ και η σημερινή κατάσταση της γύρω περιοχής δημιουργεί προβλήματα. Ελπίζεται, πάντως, ότι, μέχρι την ανέγερση της Βιβλιοθήκης, θα έχουν γίνει οι απαραίτητες εργασίες από την πλευρά του Δήμου για να αναβάθμισι της περιοχής.

Τα σχέδια για το καινούργιο κτίριο

Μια ολοκληρωμένη γνώση για τα σχέδια, μπορεί κανείς να έχει από την ίδια τη μελέτη που, έχει, ήδη, εγκριθεί από το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου, και θα αποτελέσει τη βάση για το σχεδιασμό του κτιρίου. Εδώ θα επισημάνουμε απλώς κάποιες από τις πλευρές της μελέτης, που αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης και καταδεικνύουν το χαρακτήρα του κτιρίου.

α. Ο ρόλος της Βιβλιοθήκης

Η ανάλυση της Κοινότητας και η μέχρι τώρα χρήση της βιβλιοθήκης, αναδεικνύουν τον εκπαιδευτικό και τον ψυχαγωγικό χαρακτήρα της βιβλιοθήκης ως τους κυριότερους άξονες δράσης για το καινούργιο κτίριο. Οι υπηρεσίες προς τους μαθητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, θα αποτελέσουν συνέχεια των μέχρι τώρα προσπαθειών, ενώ ο ψυχαγωγικός χαρακτήρας θα αναβαθμισθεί και θα εμπλουτιστεί με τη δημιουργία ενός μοντέρνου και ελκυστικού κτιρίου. Ο ρόλος της βιβλιοθήκης ως Κέντρου Πληροφόρησης θα προβληθεί σταδιακά από τις διάφορες υπηρεσίες, που θα προσφέρονται (Τουρισμός, μικρές επιχειρήσεις κ.λ.π.).

β. Πολιτιστικές δραστηριότητες

Είναι βέβαιο ότι ένα μοντέρνο, ελκυστικό κτίριο που θα παρέχει μεγάλη ακτίνα υπηρεσιών και θα περιλαμβάνει διάφορους χώρους, θα συμβάλλει στη "συμφιλίωση" του κοινού με τις διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες. Μεγάλη έμφαση δίνεται στη δημιουργία μιας βιβλιοθήκης - κοινωνικού χώρου για το κοινό όπως, πολύ εύστοχα, επισημαίνει ο Michael Dewe, θα επιδιωχθεί η δημιουργία ενός χώρου συνάντησης για διάφορες καλλιτεχνικές ομάδες, οργανισμούς, εκδηλώσεις και ανεπίσημα, ενός ευχάριστου χώρου που θα μπορεί κανείς να επισκεφθεί και να συναντηθεί με τους φίλους του".

γ. Οργάνωση υλικού - χρήση κάθε ορόφου

Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στον τρόπο οργάνωσης και διάταξης του υλικού της Βιβλιοθήκης σε συνδυασμό με τη χρήση του κτιρίου. Με δεδομένη τη μικρή σχετικά επιφάνεια κάθε ορόφου, αποφασίσθηκε η χρήση του ισόγειου για τις πιο προσιτές στο ευρύτερο κοινό υπηρεσίες (δανειστικό τμήμα με λογοτεχνία, βιβλία άλλων κατηγοριών, όχι εξειδικευμένα, περιοδικά ποικίλης ύλης, συλλογή οπτικοακουστικού υλικού). Η παιδική βιβλιοθήκη και το τμήμα για εφήβους θα βρίσκονται στον ίδιο χώρο, επίσης. Ο πρώτος όροφος θα περιλαμβάνει τα αναγνωστήρια και το υπόλοιπο τμήμα της συλλογής, με το πληροφοριακό τμήμα.

Στις προθέσεις των υπευθύνων, είναι και η ιδέα μιας βιβλιοθήκης "δύο επιπέδων" το πρώτο επίπεδο, με βιβλία ευρείας κατανάλωσης, ταξινομημένα κατά θεματικές ενότητες (ισόγειος χώρος) και ένα δεύτερο επίπεδο (1ος όροφος), με βιβλία εξειδικευμένα, διαφόρων κατηγοριών, ταξινομημένα. Ο πρώτος όροφος, θα περιλαμβάνει, επίσης, τις ειδικές συλλογές, τα σπάνια βιβλία και τη συλλογή Τοπικής Ιστορίας, συλλογή που ήδη εμπλουτίζεται με γοργό ρυθμό.

Ο δεύτερος όροφος, θα περιλαμβάνει την αίθουσα πολλαπλής χρήσης και βοηθητικούς χώρους για το προσωπικό. Ο χώρος ψυχαγωγίας (μπαρ, κ.λ.π.) προτείνεται να δημιουργηθεί στο ισόγειο, δίνοντας τη δυνατότητα για ένα ευχάριστο διάλειμμα. Το πρώτο από τα υπόγεια θα στεγάσει τις υπηρεσίες του Κρατικού Ιστορικού Αρχείου, ενώ το δεύτερο υπόγειο θα χρησιμοποιηθεί ως αποθηκευτικός χώρος για το τμήμα της συλλογής με τη λιγότερη χρήση και θα περιλαμβάνει γκαράζ για τις κινητές μονάδες.

Είναι προφανές, ότι οι προτάσεις αυτές, αλλά και άλλες που εμπεριέχονται στο προσχέδιο που ετοιμάσθηκε, θέλουν να προσδιορίσουν το χαρακτήρα του κτιρίου, από βιβλιοθηκονομική άποψη, ενώ δίνουν, παράλληλα, στον αρχιτέκτονα, που θα επιλεγεί, ένα βαθμό ευελιξίας για τον οριστικό σχεδιασμό του κτιρίου.

ε. Αυτοματισμός

Αν και είναι δύσκολο να προβλεφθεί η ταχύτητα με την οποία θα ενσωματωθεί η νέα τεχνολογία στις Ελληνικές Δημόσιες βιβλιοθήκες, στις προτάσεις που γίνονται, περιλαμβάνεται αυτή εξέλιξη, ως πιθανή προοπτική. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα είναι εύκολη η ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας στο καινούργιο κτίριο, όταν θα προκύψει η πιθανό-

τητα μηχανογράφησης των υπηρεσιών, που προσφέρει η Βιβλιοθήκη.

στ. Το Κρατικό Ιστορικό Αρχείο

Παρόλο που η Ελληνική εμπειρία δεν είναι καθόλου ενθαρρυντική, όσον αφορά στη συνεργασία υπηρεσιών, προτάθηκε από τη διεύθυνση και την Εφορεία της Βιβλιοθήκης στο Κρατικό Ιστορικό Αρχείο της πόλης μας, η συστέγαση των υπηρεσιών του στο καινούργιο κτίριο και, αφού συζητήθηκαν τα πιθανά προβλήματα αλλά και οι δυνατότητες του υπάρχοντος χώρου με τον Αγγλο ειδικό, αποφασίσθηκε η συστέγαση της παραπάνω υπηρεσίας. Αρκετά πλεονεκτήματα υπάρχουν, που οδήγησαν στο να παρθεί μια τέτοια απόφαση:

1. Η εξασφάλιση πόρων για τη συντομότερη αποπεράτωση του έργου.

2. Η οικονομία από κοινή χρήση χώρων, π.χ. βοηθητικοί χώροι προσωπικού εκθεσιακοί χώροι.

3. Η δυνατότητα κοινού για πρόσβαση σε αρχειακό υλικό αλλά και σύγχρονο υλικό, μέσα από τον ίδιο χώρο.

4. Η μακροπρόθεσμη μεταστέγαση του Κρατικού Ιστορικού Αρχείου θα δώσει τη δυνατότητα στη Βιβλιοθήκη για περαιτέρω επέκταση των χώρων της, που, προς το παρόν, της επαρκούν.

Προβλήματα στην κατάρτιση του προσχεδίου

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος που δημιουργήθηκε από τη συνεργασία με τον Αγγλο ειδικό, συνδεόταν με την πιθανότητα άκριτης υποδοχής των προτάσεών του, με αποτέλεσμα τη μεταφορά μιας τυπικής Βρετανικής Δημόσιας Βιβλιοθήκης στην ελληνική πραγματικότητα. Αυτή η λύση που αιωρείτο συνέχεια, κατά τη διάρκεια της όλης συνεργασίας, αποφεύχθηκε, καθώς ο κ. Dewe, σε κάθε στάδιο των συζητήσεων, πρόβαλε τις διαφορές εναλλακτικές λύσεις, τα μειονεκτήματά και τα πλεονεκτήματά της κάθε επιλογής, αφήνοντας σ' εμάς την τελική απόφαση.

Τα προβλήματα, όμως, δεν έλειψαν καθώς: Κατά τη διαδικασία απάντησης στο ερωτηματολόγιο αλλά και σ' όλη τη διάρκεια κατάρτισης του προσχεδίου, ήταν σχεδόν αδύνατο να συγκεντρωθούν όλα τα απαραίτητα στοιχεία και οι πληροφορίες, που σχετίζονται με την πόλη της Βέροιας αλλά και τη Δημόσια Βιβλιοθήκη. Παρ' όλα αυτά, οι αρχιτέκτονες θα έχουν στη διάθεσή τους νούμερα (όσον αφορά στο μέγεθος) για τους περισσότερους από τους χώρους της υπό

Θέματα

ανέγερση Βιβλιοθήκης.

Από την άλλη πλευρά, η παντελής έλλειψη προτύπων για τις Ελληνικές Δημόσιες βιβλιοθήκες, οδήγησε στη χρήση των προτύπων της IFLA, χωρίς να μπορούμε να πούμε ότι κι αυτή η επιλογή ακολουθήθηκε με συνέπεια. Η όλη αυτή προσπάθεια, επανέφερε στο προσκήνιο με τον πιο ρεαλιστικό τρόπο, την ανάγκη δημιουργίας κάποιων προτύπων, που θα συμβάλουν στην επιτάχυνση της ανάπτυξης των Βιβλιοθηκών στη χώρα μας.

Συμπεράσματα

Τα θετικά στοιχεία από τη συνεργασία με τον ξένο ειδικό είναι σίγουρο ότι θα αποτυπωθούν στο σχεδιασμό του κτιρίου και αργότερα στην ανέγερσή του. Αυτό που νομίζουμε ότι αποτελεί σημαντική επιτυχία είναι ότι, για πρώτη φορά, δόθηκε η δυνατότητα στο προσωπικό της Βιβλιοθήκης, στην Εφορεία της αλλά και σε άλλους παράγοντες, να συζητήσουν γύρω από το χαρακτήρα και τις υπηρεσίες που πρέπει να προσφέρει μια σωστά λειτουργούσα Δημόσια Βιβλιοθήκη και παράλληλα ν' ακούσουν για το ρόλο παρόμοιων βιβλιοθηκών στη Μεγάλη Βρετανία αλλά και σε άλλες χώρες, ανεπτυγμένες βιβλιοθηκονομικά.

Εγινε κατανοητό, τέλος (και αυτό εντάσσεται στα θετικά της όλης υπόθεσης), πόσο σημαντική είναι η διαδικασία σχεδιασμού των χώρων ενός κτιρίου, από την πλευρά των βιβλιοθηκωτών, και, επιπλέον, το βάρος ενός συμβούλου, ειδικού στα θέματα ανέγερσης βιβλιοθηκών.

Ο δρόμος μέχρις ότου το κτίριο της Βι-

βλιοθήκης να γίνει πραγματικότητα προβλέπεται αρκετά μακρύς, με δεδομένη, μάλιστα, την "κακοδαιμονία" του δημοσίου τομέα. Όμως η μέχρι τώρα διαδικασία αποδείχθηκε τόσο γόνιμη, ώστε μας κάνει να ελπίζουμε για την απρόσκοπτη συνέχεια των εργασιών και την ολοκλήρωση του έργου.

Βιβλιογραφία

1. Birk, N. et al. (1988) Greek public libraries: an assessment. International Library Review 20 (1), pp. 5-17.
2. Dewe, Michael. The new central public library for Veria, Greece, International Library Review 23 (1991), 287-298.
3. Hertley, R. J. and Trohopoylos, I. (1990) Information technology in Greek libraries: problems and prospects. Program 24(4), pp 333-342.
4. Hartley, R. J. and Trohopoylos, I. (1991) Information technology in Greek libraries: an update. Program 25(3), pp. 251-256.
5. Poulain, Martin. et al (1992) Les Bibliothèques publiques en Europe. Paris. Editions Du Cercle de la Librairie.
6. Popma Leo O.M.A. Network of Public Libraries, Greece. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Paris, 1983.
7. State of the art of the application of new technologies in Libraries and their impact on Library functions in Greece. Lyxembourg. Commission of the European Communities, 1998.

"ΦΡΟΝΤΙΣΜΑΤΑ"
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ:
ΤΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΗΘΙΚΗΣ

Γιώργος Κ. Μύαρης φιλόλογος

Αδιάλειπτο παραμένει ευλόγως το ενδιαφέρον των ερευνητών για την ιστορία του νέου ελληνισμού και τις χειρόγραφες πρωτογενείς πηγές αυτής. Ανυπολόγιστης αξίας πληροφορίες αντλούνται, με τις οποίες διαμορφώνονται νέες υποθέσεις ή δεδομένα για το ιστορικό μας παρελθόν.

Σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσονται τα δεκατρία χειρόγραφα που διασώζονται στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Βεροίας - πολιτιστικό ίδρυμα καταξιωμένο λόγω της πολύπλευρης προσφοράς της. Από αυτά ξεχωριστή σημασία έχει το υπ. αρ. 13B χειρόγραφο, αποτελούμενο από 204 φύλλα χάρτου με μεταγενέστερη αρίθμηση, διαστάσεων 0,230 Χ 0,165, δερματόδετο κατά τον τρόπο που συνηθιζόταν στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες.

Στο φ.1 αποτυπώνονται τρεις σφραγίδες: μια στρογγυλή του Κρατικού Νοσοκομείου Βεροίας (απόκτημα του ιατρού Αντωνίου Τσούπελη, που το δώρησε το 1958 στη Βιβλιοθήκη), μια οκταγωνική επίσης, που μπορεί να συσχετισθεί μ' αυτήν του μητροπολίτη Βεροίας και στη συνέχεια Πατριάρχη Κωνσταντινούπολης Χρυσάνθου (1). Για τον Χρυσάνθο, που διαδέχθηκε στον πατριαρχικό θρόνο τον Άνθιμο Γ' τον Ιούνιο του 1824, ο Σκαρλάτος Βυζάντιος σημειώνει το 1862 στο σύγγραμμά. Η Κωνσταντινούπολις (2): "Ο από Σερρών και πρώην Βεροίας, ανήρ ελλόγιμος, φιλότιμος και δραστήριος. Μισηθείς δε επί τέλους δια το σφόδρα φίλαρχον και αγέρωχον του ήθους του, και διαβληθείς εις την εξουσίαν, εξώσθη ατίμως κι εξωρίσθη εις Καισάρειαν, αφ' όπου επανήλθεν έπειτα εις Πρίγκηπον την νήσον, και εκεί ετελεύτησε. Διάδοχος δε αυτού εψηφίσθη τω 1826 ο Αγαθάγγελος".

Ο μητροπολίτης Χρυσάνθος ή κάποιος από το περιβάλλον του έχει καταγράψει ένα διαφωτιστικό σημείωμα για το χειρόγραφο και τον γραφέα του: "ιδιόχειρον αντίγραφον Κωνσταντίνου Καρατζά του Πάνου, ο οποίος εφρόντισε και εξεδόθη εις τύπον εν Βιέννη κατά το σωε έτος προς όφελος του Γένους". Στα επόμενα φύλλα χρησιμοποιώντας μέλανα μελάνη και με γραφή εύρυθμη, κομψή, δεξικλινή, χαρακτηριστική του τέλους του 18ου με αρχές του 19ου αιώνα, ο γρα-

φέας - του οποίου τη σχέση με την αρχοντική οικογένεια των Καρατζάδων δεν εξακριβώσαμε προς το παρόν - έχει μεταγράψει το έργο Φροντίσματα. Πρόκειται για τα συγκεντρωμένα σε ενιαίο χειρόγραφο κείμενα που είχε κατά καιρούς συντάξει πριν το θάνατό του ο πρώτος φαναριώτης ανώτατος αξιωματούχος των Οθωμανών Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος (1641-1709), ιδρυτής της πιο ισχυρής δυναστείας, η οποία θα ηγεμονεύει ως τα μέσα του 18ου αιώνα στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες Βλαχία και Μολδαβία (3). Το σύγγραμμα τελικά το 1805 - έναν αιώνα μετά το θάνατο του Αλεξάνδρου - εκδόθηκε στη Βιέννη "αναλώμασι του ...Ηγεμόνος Μολδοβλαχίας ...Αλεξάνδρου Κωνσταντίνου Μουρούζη", περιλαμβάνοντας δυο ενότητες κεφαλαίων: "Φροντίσματα περί ήθη και πολιτείαν" (κεφάλαια ρξδ) και "Εγχειρίδιον εν ω Γνώμαι και φροντίσματα".

Τόσο από τις πληροφορίες που έχει καταγράψει ο Δημ. Γ. Αποστολόπουλος (4), όσο και από την προσωπική έρευνα στην Εθνική Βιβλιοθήκη και τη Βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη αποδεικνύεται η μοναδικότητα του χειρογράφου της Βιβλιοθήκης της Βεροίας σε σχέση με τα υπόλοιπα που συγκροτούν το CORPUS της χειρόγραφης παράδοσης του έργου (η ανασυγκρότηση αυτής είναι έργο ειδικών). Εντυπωσιάζει η μη καταγραφή του στον Κατάλογο χειρογράφων της Βιβλιοθήκης Βεροίας, που δημοσίευσε ο Λίνος Πολίτης το 1976 μετά από αυτοψία το 1970 (5). Ωστόσο περιλαμβάνεται στον κατάλογο των μικροφίλμς του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τράπεζας με επιμέλεια Β. Τσελίκα. Από τα υπόλοιπα δέκα χειρόγραφα (3 στην Εθνική βιβλιοθήκη, 3 στο Μουσείο Μπενάκη, 1 στην Μονή Βατοπεδίου, 3 στη Βιβλιοθήκη Ρουμάνικης Ακαδημίας) μόνο το χφ ΕΒΕ 1138 περιέχει τις δύο ενότητες κειμένων που απαρτίζουν το έργο, αλλά με πρόταση της ενότητας "Γνώμαι". Στο χφ της Βεροίας μετά την προσφώνηση του μητροπολίτη Διδυμοτείχου Παΐσιου ("Τοις εντευξομένοις", φ. 1ν - 2ν) ακολουθεί ο πίνακας κεφαλαίων του Α' βιβλίου (φ. 3R - 9V), ο τίτλος "Του εκλαμπροτάτου και σοφωτάτου αυθέντη Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Χίου μεγάλου λογοθέτου της του Χριστού μεγάλης εκκλησίας και εξαπορρήτων της κραταιάς βασιλείας των Οθωμανών. Φροντίσματα περί ήθη και πολιτείαν". (φ. 11R), τα κεφάλαια α' - ρξδ' του Α' βιβλίου (φ. 11V - 91R), ο πίνακας κεφαλαίων του Β' βιβλίου (φ. 96R - 99V), τα κεφάλαια α' 4ζ' του Β' βιβλίου (φ. 101R - 168V) και το "Εγχειρίδιον

Θέματα

εν ω Γνώμαι και Φροντίσματα περί ήθη και πολιτείαν" (φ. 177R - 185V).

Η αντιπαραβολή του χειρογράφου και του εντύπου έργου - με αντίτυπο της Βιβλιοθήκης της Βεροίας και φωτοτυπία άλλου από τη Γεννάδειο βιβλιοθήκη Αθηνών - δείχνει ελάχιστες επουσιώδεις διαφορές (στη διάταξη των πινάκων των περιεχομένων, στο χφ Β' βιβλίο στον τίτλο του κεφ. Θ' "Εις ολιγόφρονας" - στο έντυπο "Περί Ολιγόφρονος", χωρίς το τυπογραφικό λάθος στον τίτλο του κεφ. 46' και του κεφ. ριστ' του Α' βιβλίου). Καμιά διαφορά δεν υπάρχει μεταξύ τους στην ενότητα "Εγχειρίδιον εν ω Γνώμαι...". Σ' αυτήν περιέχονται ακόμη και τα αποσιωπητικά σε πρόταση που είναι ατελής, ίσως γιατί αντλούν από δυσανάγνωστη προγενέστερη χφ πηγή (φ. 177V και σ. 194). Ωστόσο, η πιο σημαντική διαφορά τους έγκειται στην προσθήκη ενός κεφαλαίου με τίτλο "Περί χαμαιλέοντος" στα φφ. 186V - 187V του χειρογράφου Βεροίας από το χέρι του ίδιου γραφέα. Μια προσθήκη που αιφνιδιάζει μέσα στη μοναδικότητά της και εξαιτίας της διαφοράς στο ύψος ως προς το υπόλοιπο έργο.

Όπως είναι γνωστό, τα Φροντίσματα, "το πρώτο αξιόλογο νεοελληνικό έργο πολιτικής φιλοσοφίας", κατά τη γνώμη του Θ. Παπαδόπουλου [6], συμπυκνώνουν τον τρόπο σκέψης, τις φιλοσοφικές και βιοθεωρητικές απόψεις μιας προσωπικότητας με σπάνια ιατρική, φιλοσοφική, νομική, θεολογική μορφώση, έντονη διπλωματική δραστηριότητα, συγγραφικές και εκπαιδευτικές επιδόσεις, του Αλ. Μαυροκορδάτου. Ο G. P. HENDERSON επεσήμανε το "διακριτικό και συμβιβαστικό πνεύμα" που εκφράζουν οι "θυμοσοφικές εκφράσεις και παραινήσεις" ορισμένων Φροντισμάτων και ετόνισε για την ενότητα Γνώμαι ότι "αποτελεί ένδειξη για το πόσο βαθύ και συνειδητό αίσθημα υπεροχής συνώδευε την αγωγή των μελών της οικογένειας" [7]. Στα Φροντίσματα συγκεντρώθηκαν σκέψεις και σημειώσεις προορισμένες για την αντιμετώπιση προβλημάτων από τους απογόνους του Αλ. Μαυροκορδάτου. Επρόκειτο, σύμφωνα με τον Κ. Θ. Δημαρά, "για οικογενειακή και κοινωνική τακτική, περιπτωσιολογία και δεοντολογία". Αυτή συνέθετε μέρος της ιδιολογίας των ανερχόμενων νεοηλουσίων κοινωνικών στρωμάτων στον ελληνικό χώρο, που συγχρωτίζονταν με τις παλιές αρχοντικές οικογένειες του Φαναρίου [8]. Ο Κ. Θ. Δημαράς εντόπισε στα Φροντίσματα την παρουσία του Ν. MACHIAVELLI [1469-1527] και του Δούκα DE LA ROCHEFAUCAULD [1613- π.

1680] με το έργο MAXIMES MORALES (Ηθικά αξιώματα, 1664) - έργο που μεταφράστηκε πολύ αργότερα στην ελληνική γλώσσα και εκδόθηκε στα 1828 στο Παρίσι από τους VLAD. VRUNNET και Γεώργιο Θεοχαρόπουλο.

Απηχήσεις των "θεωριών της Σχολής Φυσικού Δικαίου" και ιδίως του Αγγλου TH. HOBBSES ανίχνευσε ο Δ. Γ. Αποστολόπουλος σε σημαντικά κεφάλαια του έργου [9]. Επίσης, έχει διαπιστωθεί η επίδραση των απόψεων του H. GROTIUS στη διαμόρφωση της πολιτικής και νομικής σκέψης των ηγεμόνων και των αξιωματούχων τους στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Ως σημαντικός αγωγός αυτής αναγνωρίζεται το περιβάλλον των Μαυροκορδάτων και η Βιβλιοθήκη τους [10]. Σ' αυτήν υπήρχαν έργα νομικά και φιλολογικά του GROTIUS - DE JURE BELLI AC PACIS, PARIS 1625. FLORUM SPARSIO AD JUS IUSTINIANEUM, AMSTERDAM 1642. DICTA POETARUM... IO. STOBAEUM, PARIS 1623, κ.α. -, αλλά και των Ν. MACHIAVELLI, J. DOMAT, S. PUFENDORF, σε εκδόσεις προγενέστερες του θανάτου του Αλ. Μαυροκορδάτου. Αυτά τα στοιχεία δηλώνουν τα βήματα προς την υπέρβαση του νεο - αριστοτελισμού και τις πρώτες αποτυπώσεις μιας νέας ιδεολογίας, η οποία θα οδηγήσει στην αμφισβήτηση - όχι πάντα ευδιάκριτη - της μεσαιωνικής θεοκρατικής τάξης πραγμάτων και στη διεκδίκηση μιας ορθολογικής δομής του σύγχρονου κόσμου, μέσα στις ιδιομορφίες της τουρκοκρατούμενης χριστιανικής Ανατολής και του νέου ελληνισμού. Αλλά οφείλουμε μάλλον να αναφερόμαστε σε σχολές ή ρεύματα του Φυσικού Δικαίου, καθώς είναι γνωστή η σύγκρουση μεταξύ του φυσικού δικαίου που βασιζόταν στην εκκλησιαστική εξουσία και του φυσικού δικαίου της νεότερης ορθολογιστικής εποχής. Στην πρώτη περίπτωση, το φ.δ. προέκυπτε A PRIORI, από την "εξ αποκαλύψεως" αλήθεια (βασικοί εκπρόσωποι μετά τους Τερτυλλιανό και Αυγουστίνο, οι ALTHUSIUS και GROTIUS). Στοι δεύτερο ρεύμα που ακολουθεί την εξέλιξη των οικονομικών σχέσεων, τις κατηγορίες του εμπορεύματος και του πλούτου, το φ.δ. περιείχε νομικές αρχές με γενική ισχύ, που ήταν κατανοητές από την ανθρώπινη λογική ή απέρρεαν από την ανθρώπινη φύση (βασικοί εκπρόσωποι: HOBBS, SPINOSA, PUFENDORF, DOMAT). Το ρεύμα αυτό με απαρχή τον Ανθρωπισμό θα κορυφωθεί στο γαλλικό ορθολογισμό του 18ου αιώνα [11].

Ο Αλ. Μαυροκορδάτος στα Φροντίσματα και ο γιος του Νικόλαος (1680- 1730) στην

Περί Καθηκόντων Βίβλο ενδιαφέρθηκαν επισταμένως για προβλήματα που αφορούσαν την πολιτική φιλοσοφία, την ηθική και την "τέχνη" της εξουσίας, υπό την επίδραση του σύγχρονων θεωριών αλλά και σύμφωνα με το πνεύμα προσαρμοστικότητας των μεταβυζαντινών αριστοκρατών και νεοπλουσίων στις νέες κοινωνικές συνθήκες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας (12). Όπως επεσήμανε ο Ν. Σβορώνος, το φαναριώτικο ιδεώδες τοποθετείται σε δυο αρχές: στη δημιουργία μιας ηθικής ευέλικτης και κονφορμιστικής, που άρμοζε σ' αυτήν την "αριστοκρατία" και οριοθετούνταν από την τουρκική κατάκτηση, και στην απόκτηση των επιστημονικών γνώσεων και τεχνικών, που την διευκόλυναν να προσεγγίζει τα αξιώματα του Πατριαρχείου και της Υψηλής Πύλης (13).

Τεκμήρια αυτής της ηθικής και της "τέχνης" για την πολιτική διοίκηση περιέχονται στα Φροντίσματα. Αλλά και το συμπληρωματικό ανέκδοτο κεφάλαιο "Περί χαμαιλέοντος" φαίνεται να επηρεάζεται από ανάλογο πνευματικό κλίμα ή τις απολήξεις του. Η προβληματική παραμένει προσηλωμένη στην ερμηνεία της ανθρώπινης ηθικής χωρίς καταφυγή σε θεολογικά σχήματα. Βεβαίως, ο ανεργάτιστος άνθρωπος ή αυτός που απεκδύεται τις προγενέστερες ιδέες και συμπεριφορές, αλλάζει διαγωγή, καθίσταται "ευέλικτος" στην ηθικότητά του, αποτελεί διηγετικές φαινόμενο και όχι πρόβλημα μόνο της εποχής που γράφτηκε το κείμενο. Ο άνθρωπος, που μεταβάλλει απόψεις και στάση ανάλογα με τις περιστάσεις απασχολεί δυο πρόσωπα - τον Κριτίλο και τον Μακρόρρινο - που συνομιλούν στον "Παρόντα μύθον", όπως τον χαρακτηρίζει ο δεύτερος, και που καταλήγει σε μια διδαχή αποφυγής.

Δεν μπορούμε στο παρόν στάδιο της έρευνας να αποφανθούμε, αν πρόκειται για πρωτότυπο κείμενο ή για μετάφραση τμήματος ενός έργου, του οποίου δεν γνωρίζουμε την ταυτότητα και το συγγραφέα. Οι συμβουλές προς τους βασιλείς και ηγεμόνες αποτέλεσαν στον 17ο και 18 αιώνα διαδεδομένο είδος στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία. Συγχρόνως με τα σχετικά εγχειρίδια της εποχής η εκκοσμικευμένη αντίληψη για την ηθική εκφράζεται είτε μέσω των αφοριστικών συλλογισμών και των χαρακτηρισμών, είτε μέσω συνοπτικών μυθικών ιστοριών. Στη Γαλλία κορυφαίοι αναδείχθηκαν ο MICHEL MONTAIGNE (1533- π. 1592) με τα Essais (1580, 1595 οριστική έκδοση), ο JEAN DE LA BRUYERE (1645-1696) με τους CARACTERES (από 1688-1696) που είχε ως πρότυπο τον Θεόφραστο, όπως και ο

JEAN DE LA FONTAINE (1621-1695) με τους έμμετρους FABLES (Μύθους, 1667-1694). Κοντά σ' αυτούς μεγάλο πλήθος από ελάσσονες συγγραφείς σ' όλες τις ευρωπαϊκές χώρες καλλιέργησαν συστηματικά την "παραινετική φιλολογία". Τα έργα αυτά επηρέασαν τη σκέψη των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων του νέου ελληνοισμού και φυσικά των ανερχόμενων κύκλων των Φαναριωτών.

Το ανέκδοτο κείμενο του χειρογράφου της Βιβλιοθήκης της Βέροιας έχει ως εξής:

(φ. 186V) Περί χαμαιλέοντος.

Περί χαμαιλέοντος

(φ. 186V) Ποιος είναι ο παρών; ηρώτησεν ο Κριτίλος. Εγώ δεν δύναμαι απεκρίθην ο Μακρόρρινος να σας κάμω να τον γνωρίσετε διότι προ πολλού σπουδάζω να τον γνωρίσω και δεν εδυνήθην, τόσον μόνον λέγω, ότι εγώ τον ονομάζω χαμαιλέοντα, επειδή και ηξεύρει να μεταμορφούται, κάλλιστα. Ήκουσαν έπειτα άλλους όπου έκραζον λέγοντες, το ήμισυ του ενιαυτου μετά πανουργίας και δόλου, και το άλλο ήμισυ μετά δόλου και απάτης. Αυτοί οι άνθρωποι είπεν ο Κριτίλος Ών λαλούσιν καλώς, διότι οι πολλοί δύνανται να απαιτήσωσι περισσότερον λέγοντες την αλήθειαν, παρά ψευδόμενοι, επειδή και οι πλείστοι των ανθρώπων όντες δύσπιστοι νομίζουσι πάντοντε ότι δεν είναι αληθή τα προς αυτούς λεγόμενα. Ιδού ένας εξ αυτών απεκρίθη ο κατάσκοπος, όστις έχει σχήμα άνωκατω, τον βλέπεις όπου ψιθυρίζει εις το ωτίον του ονομαζομένου φίλου του, τον συμβουλεύει τίνι τρόπω να στήση παγίδα διά να πιάση τινά αθών. Ίδον δε και άλλον παρόμοιον, και ο Κριτίλος ορρωδίσας είπεν. Εγώ και τρέμω όταν βλέπω τοιούτους ανθρώπους, και έχω μίσος προς αυτούς αδιάλλακτον, και μάλα εικότως, επειδή και τους φοβούνται οι πάντες, και προφυλάττονται από αυτούς. Διηγούνται τινές ότι εν μία των ημερών, τα αλωπέκια μιας γράας αλώπεκος επανελθόντα εις το σπήλαιόν τους, είπον τη μητρί αυτών, ημείς σήμερον ίδομεν ένα ζών φοβερόν όπου (φ. 187R) είχεν οδόντας, οι οποίοι με όλον όπου ήσαν ελεφάντινοι έδιδον φόβον και τρόμον. Ουδέν κακόν εποκρίθη η αλώπηξ, δεν έχετε τι να φοβηθήτε, υπάγετε και μη φοβείσθε. Τη δε επαύριον τα αλωπέκια εκυνηγήθησαν από άλλο θηρίον, το οποίον καθώς έλεγον, είχεν αιχμάς οξείας εις το μέτωπον. Εσείς είσθε πολλά ανόητα παιδιά, απεκρίθη η αλώπηξ, εγώ σας βεβαιώ ότι δεν είναι τίποτες. Μετά δε ολίγον καιρόν

θέματα

είπον, ότι υπήντησαν άλλο ζώον φοβερόν, όπου είχαν όνυχας μεγάλους, οι οποίοι εφαιόντο εξηρημένοι ωςάν σταφυλαί, και το δέρμα του δασύτριχον, είναι λέων απε- κρίθη η μήτηρ, μην τον φοβείσθε, διότι τόσοσ ορμητικός όσον λέγουσι δεν είναι. Τε- λευταίον ήλθον τα αλωπέκια εν μια των ημερών πολλά ευχαριστημένα, ημείς σήμε- ρον, είπον δεν είχομεν κακόν συναπάντημα, ούτε ιδόμεν ζώον αγριον, αλλ' εξεναντίας υπηντήσαμεν ένα πράγμα, το όποιον διαφέ- ρει κατά πάντα από εκείνα τά ζώα όπου προλαβόντ μας εφόβησαν. Αυτό δεν έχει όπλα, είναι πράον, ειρηνικόν, κολακευτικόν, γλυκόφωνον. Φευ του κακού απεκρίθη η γραία αλώπηξ, μεταβάλλω τώρα τον λόγον μου, και σας νουθετώ να φοβήσθε κατά πάντα αυτό το ζώον, και όταν βλέπετε να φεύγετε με όλη σας τη δύναμιν, και διατί να φύγωμεν είπον τα αλωπέκια, όπου αυτό δεν έχει ούτε όνυχας, ούτε κέρατα, παρά μόνον μικρούς οδόντας. Φύγετε λέγω, αυτό είναι άνθρωπος, ζώον παμπόνηρον, πολυμή- χανον, κακεντρεχές, και όσον είναι άοπλον, τόσοσ η κακία του είναι φοβερωτέρα. (φ. 187V). Ο παρών μύθος μας διδάσκει να μην εμπιστευόμεθε ποτέ εις ανθρώπους πανούρ- γους, και διηροσώπους. Βλέπεις πως έκα- στος απιστεί προς τον όμοιόν του, αυτοί είναι δαίμονες εν μορφή ανθρωπίνη.

Βιβλιογραφία

1. Βλ. Γεώργιος Χιονίδης, "Οι βιβλιοθήκες της Βεροίας κατά την Τουρκοκρατία". Ανάτυ- πον από τα "Ελληνικά", τομ. 24, Θεσ/νίκη 1971, σσ. 351-362. Του ιδίου, Σύντομη ιστορία του χριστιανισμού στην περοχή της Βεροίας, Βέροια 1961, σ. 26.
2. Σκαρλάτος Βυζάντιος, Η Κωνσταντινού- πολις ή Περιγραφή Τοπογραφική, Αρχαιολο- γική και Ιστορική. τομ. Β', Αθήνησι 1862, σ. 545.
3. Δημήτρης Γ. Αποστολόπουλος, Η εμφάνι-

ση της Σχολής του Φυσικού Δικαίου. Η πρώτη μετακένωση. Αθήνα 1983, σ. 19.

4. Την περιγραφή των χφφ στου Δ. Γ. Αποστολόπουλου, σ. 19 και σ. 22.

5. Λίνος Πολίτης, "Συνοπτική αναγραφή χειρογράφων ελληνικών συλλογών", Ανάτυπο από τα "Ελληνικά", τομ. 25, Θεσ/νίκη 1976, σσ. 36-37.

6. Θανάσης Παπαδόπουλος, Η νεοελληνική φιλοσοφία, Αθήνα 1988, σσ. 242-250.

7. G.P. HENDERSON, Η αναβίωση του ελ- ληνικού στοχασμού 1620- 1830. Η ελληνική φιλοσοφία στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Μετφρ. Φ. Κ. Βώρου, Ακαδημία Αθηνών 1977, σ. 40.

8. C. TH. DIMARAS, "ALEXANDRE MAVROCORDATO, MACHIANEL ET LA ROCHEFAUCAULD: NOTES DE LECTURE", π. "Ο Ερανιστής"< τ. Δ', Αθήνα 1966, σσ. 1-4. Τώρα στον τόμο Ιστορικά Φροντίσματα Α', Αθήνα 1992, σσ. 139- 142.

9. Δ. Γ. Αποστολόπουλος, ο.π., σσ. 37-49.

10. VALENTIN GEORGESCO: "LES OYVRAGES JURIDIQUES DE LA BIBLIOTHEQUE DES MAUROCORDATO", IN "JAHRBUCH STERREICHISCEN BYZANTI- NISTIK, 18 BAND, 1696, pp. 195-228. επί- σης, V. GEORGESCO, "HUGO GROTIUS DANS LA CULTURE JYRIDIQUE ROUMAINE, IN "RENUÉ ROYMAINE D' HISTOIRE", TOM. VIII, N 2, 1969, pp. 227-240.

11. Βλέπε τις επισημάνσεις MICHEL VILLEY, "LES FONDATEURS DE L' ECOLE DU DROIT NATUREL AU XVII SIECLE", IN "ARCHIVES DE PHILOSOPHIE DU DROIT", VOL. 6. 1961, p. 73-90. Επίσης, G. GISDORF, L' AVENEMENT DES SCIENS HY- MAINES, TOM. BV, PARIS 1973, pp. 497- 519.

12. Νίκος Κ. Ψημμένος, Η ελληνική φιλο- σοφία (1453- 1821), τομ. Α', Αθήνα 1988, σσ. 293-315. τομ. Β' σσ. 13- 16/

13. N SVORONOS, HISTOIRE DE LA GRECE MODERNE, PARIS 1972, pp. 29-30.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Χατζηπαπά Θεοπίστη
Διευθύντρια του Ιστορικού Αρχείου

Στις 30 Ιουλίου 1930 επί Υπουργού Παιδείας Γ. Παπανδρέου και Προέδρου Δημοκρατίας Αλεξ. Ζαΐμη ιδρύθηκε το Ιστορικό Αρχείο της Βέροιας - ΓΑΚ - Αρχεία Ν. Ημαθίας σήμερα. Σκοπός της ίδρυσής του η παραλαβή και φύλαξη των τουρκικών κωδικών τον Ιεροδικείου της Βέροιας, οι οποίοι από το Μάρτιο του 1921 φυλάσσονταν στις αποθήκες των Γενικών Αρχείων του Κράτους (ΓΑΚ) "ένεκα των γενομένων μεζίστων εν Μακεδονία καταστροφών τουρκικών αρχείων".

Μέχρι σήμερα το Ιστορικό Αρχείο της πόλης μας αποτελεί Δημόσια Υπηρεσία υπαγόμενη απευθείας στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με ευρύτερους πλέον σκοπούς: δηλαδή τον εντοπισμό, περισυλλογή, διάσωση, συντήρηση, καταγραφή, μικροφωτογράφιση, ταξινόμηση, ευρετηρίαση και διάθεση προς μελέτη του αρχειακού υλικού, είτε αυτό προέρχεται από ιδιώτες είτε από Δημόσιες Υπηρεσίες και άλλους φορείς, όπως ιδρύματα, Οργανώσεις, Συλλόγους, Σωματεία, Συνεταιρισμούς, Εκκλησιαστικές και Δικαστικές αρχές.

Τέσσερα χρόνια μετά την επαναλειτουργία του (Σεπτέμβριος 1989) το Ιστορικό Αρχείο έχει εμπλουτισθεί με ικανοποιητικό αριθμό συλλογών αρχειακού υλικού οι οποίες κατατέθηκαν μετά από επικοινωνία με ιδιώτες και Υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα. Αναφερόμενοι στα περιεχόμενα του Αρχείου αξίζει να σταθούμε σε ορισμένες κατηγορίες αξιοσημείωτου αρχειακού υλικού: Οι Ιεροδικαστικοί κώδικες αποτελούν υλικό μοναδικής παλαιότητας. Τέσσερα χρόνια μετά την επαναλειτουργία του (Σεπτέμβριος 1989) το Ιστορικό Αρχείο έχει εμπλουτισθεί με ικανοποιητικό αριθμό συλλογών αρχειακού υλικού οι οποίες κατατέθηκαν μετά από επικοινωνία με ιδιώτες και Υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα. Αναφερόμενοι στα περιεχόμενα του Αρχείου αξίζει να σταθούμε σε ορισμένες κατηγορίες αξιοσημείωτου αρχειακού υλικού: Οι Ιεροδικαστικοί κώδικες αποτελούν υλικό μοναδικής παλαιότητας και σπανιότητα που αξίζει τη φροντίδα και το ενδιαφέρον των ειδικών (συντηρητών και ερευνητών). Τα αρχεία του παλιού Γυμνασίου και Δημοτικού (1ου) Σχολείου της Βέροιας, κιβωτός αναμνήσεων για πολλούς συμπολίτες μας, αλλά και αντικείμενο αξαιρετικού ενδιαφέροντος

για σπουδαστές, μεταπτυχιακούς φοιτητές και ποικίλους ερευνητές. Οι Συλλογές Ιδιωτών, συμπολιτών μας δηλαδή που, ευαισθητοποιημένοι στο θέμα της διάσωσης και αξιοποίησης των αρχείων, κατέθεσαν πρόθυμα στο Ιστορικό Αρχείο της πόλης μας ενδιαφέρον ιστορικό υλικό (φωτοαντίγραφα σπάνιων εγγράφων και κωδικών, φ/α τουρκικού λεξικού, φ/α και πρωτότυπα καρτοστάλ της παλιάς Βέροιας, αλλά και βιβλία και συλλογές του) ή δήλωσαν επίσης πρόθυμα το υλικό που διαθέτουν, κατανοώντας τη σημασία βασικά της επισήμανσης του ιστορικού υλικού του τόπου μας. Δεν μπορεί να θεωρηθεί μικρότερης αξίας το υλικό που προέρχεται από τις εκκαθαρίσεις - επιλογές των αρχείων της Δημόσιας Διοίκησης (Νομαρχία Ημαθίας, επιμελητήριο Ημαθίας, Δημόσιο Ταμείο, Α/θμία εκπ/ση, επιθεώρηση εργασίας κ.ά.), μια και όλοι οι παραπάνω φορείς μαζί με τους ιδιώτες αποτελούν θεματοφύλακες των ιστορικών πηγών του έθνους.

Γίνεται κατανοητό επομένως ότι εκτός από τη μέριμνα της πολιτείας για την αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών του Ιστορικού Αρχείου απαιτείται και η συμπαράσταση των μεμονωμένων ατόμων κάθε φορά (ιδιωτών ή υπαλλήλων) για την ανάπτυξη και λειτουργία του Ιστορικού Αρχείου στις σωστές του διαστάσεις. Ήδη η συμπαράσταση αυτή είχε εκδηλωθεί με την επαναλειτουργία του Αρχείου το Σεπτέμβριο του 1989 και από την πλευρά της Δημοτικής αρχής - με την παραχώρηση χώρου στην Αντωνιάδεια Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών για την προσωρινή στέγαση του - και από την πλευρά μεμονωμένων πνευματικών ανθρώπων και ανθρώπων της Δημόσιας Διοίκησης.

Επισφράγισμα της πλήρους ανάπτυξης του ωστόσο θα αποτελέσει η στελέχωσή του με το προβλεπόμενο εξειδικευμένο προσωπικό και η στέγασή του στο καινούργιο κτίριο της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης, καθώς στις δαπάνες ανέγερσής του συμμετέχει κατά το μερίδιό του και το τμήμα Ιστορικών Αρχείων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

θέματα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΙΟΒΑΣ

Ο γιος των περιβολιών

Μαρκόπουλος Θανάσης Φιλολόγος

Με κρατάει

Το αίμα που κελάηδησε πρώτ' στο δάσος

Υπάρχουν ποιητές που με το πρώτο τους κι όλας ποιήμα αυτοπροσδιορίζονται και προδιαγράφουν την κατοπινή τους εξέλιξη. "Τοπίο θανάτου" είναι η πρώτη φράση του Τάκη Σινόπουλου στο πρώτο ποίημα "Ελπήνωρ" της πρώτης του συλλογής "Μεταίχμιο" (1951). "Ο έρωτας / Το αρχιπέλαγος" είναι οι δύο πρώτοι στίχοι στο πρώτο ποίημα "Του Αιγαίου, Ι" της πρώτης συλλογής του Οδυσσέα Ελύτη "Προσανατολισμοί" (1940). Παρόμοια είναι και η περίπτωση του Γιώργου Ζιόβα. Το πρώτο του κείμενο "Το ύδωρ" της πρώτης του ομώνυμης συλλογής (Διογένης, 1982, 1983 2) δίνει την ταυτότητα του ποιητή με τόνους ελυτικούς: **"Τη μέρα την Μεγάλη της Δημιουργίας / ανέβηκα σε όρος ψηλό της πατρίδας μου και εστάθηκα. / Λύθηκαν τότε τα πέντε στοιχεία μου / οι πύλες μου άνοιξαν / και μπήκε ήλιος / και μπήκε κάμπος / και μπήκε θάλασσα"**. (Το ύδωρ, σ. 7.)

Γεννημένος στη Μυρτιά της Αιτωλοακαρνανίας το 1958 ο Γιώργος Ζιόβας, δεν μπορούσε παρά να ξεκινήσει με τον σικελιανικού τύπου εκρηκτικό λυρισμό των καταβολών του. Πράσινα περιβάλλια και πλούσια νερά τον ζώνουν και σημαδεύουν εξ αρχής τα ποιητικά του κύτταρα: **"Εδώ χιλιάδες χρόνια / ανεβαίνω χυμός / αν κόψεις ένα χορτάρι θα πονέσω"**. (Το ύδωρ, σ. 7). Αυτή η καταγωγή θα διατρέχει σαν κόκκινη κλωστή το κατοπινό έργο ενός από τους ενδιαφέροντες ποιητές της δεκαετίας του 1980. Από 'κει και πέρα ακολουθεί η θεματική διεύρυνση. Η στρατιωτική θητεία είναι ο ένας χώρος, που χαρακτηρίζεται καίρια με τον ίδιο το γενικό τίτλο των ποιημάτων που την αφορούν "Ακίνητος χρόνος" (I - IV). Η κοινωνική ανισότητα και καταπίεση είναι ο άλλος χώρος που απασχολεί ευρύτατα τον ποιητή κατεξοχήν στα κείμενα με τους επίσης γενικούς τίτλους "Τα τείχη" (I - IV) και "Η πολιτεία στις φλόγες 1,2 (I - II), 3 (I - IV). Η αρνητική πραγματικότητα προκαλεί την ειρωνεία αλλά και την οργή του Γιώργου Ζιόβα, η οποία, για να εκφραστεί, θα καταφύγει στους υψηλούς τόνους του Μαγιακόφσκι: **"Θα σ' αγγίξω ουρανέ / λευké στις κορυφογραμμές της ελπίδας"**. (Η πολιτεία στις φλόγες 3, ΣΙΥ, σ. 32). Ωστόσο το λυρικό δυ-

ναμικό της προέλευσης θα επιτρέψει την ανάδυση της προσωπικής φωνής και θα δώσει στίχους μεστούς, άγριους, εκρηκτικούς: **"Εχω εικοσιένα χρόνια πίεση στο αίμα μου / θράζει ο μούστος. / Εχω εκατόν είκοσι σφυγμούς έρωτα στην καρδιά / χτυπάει το ταμπούρλο (Τα τείχη, IV, σ. 21) - "Ουρλιάζει μέσα μου ένας άγριος κουρσάρος / ποδοβολητό αλόγων στα σπλάχνα μου"**. (Φωτεινή εποχή 2, σ. 24). Ένας κόσμος που ελέγχεται από "συλλέκτες άστρων" (Η πολιτεία στις φλόγες 2, I, σ. 26) δεν μπορεί παρά να καθαγιάζει αυτούς που τον πυρπολούν και τον τινάζουν στον αέρα: **"Άγιοι εμπρηστές θάζουν φωτιά / τα μονοπάτια έκλεισαν για πίσω"** (Η πολιτεία στις φλόγες 1, σ. 25).

Η ανατροπή όμως είναι ιδιαίτερα παραστατική στην περίπτωση του ποιήματος "Ο Γιώργης Καραϊσκάκης" (σσ. 43-44), όπου ο ήρωας, κατεβαίνοντας από το άγαλμά του, όπως συμβαίνει και στο Νίκο Εγγονόπουλο, λειτουργεί ως δημεγέρτης και, πλαισιωμένος από ένα ζωντανό λαό, σαρώνει στο πέραςμά του εξουσιαστές και συμβιβασμένους, μια τάξη πραγμάτων εντέλει τόσο ξένη στην ανθρώπινη φύση.

Η δεύτερη συλλογή του Γιώργου Ζιόβα "Ο γιος των περιβολιών στο Αστύ" (Αθήνα 1984) είναι ολοκληρωτικά δοσμένη στο λυρισμό που ήδη επισημάνθηκε. Η μεταφύτευση από την επαρχία στο αστικό κέντρο είναι μια διαδικασία που απασχολεί πολλούς μεταπολεμικούς ποιητές, καθώς ζουν σε μια κοινωνία που μεταλλάσσεται όλο και πιο γοργά από αγροτική σε αστική: **"Γιε των περιβολιών / μ' όλα τα χρώματα τ' ουρανού στο βλέμμα / τί γυρεύεις / μ' όλη την υγεία του δάσους στα στήθη / τί γυρεύεις / στις μετάλλινες χειραφίες, υπομένοντας / τον εναγκαλισμό κερασφόρων πολυκατοικιών"** (Δεύτερο μέρος, I, σ. 13). Η συλλογή έχει χαρακτήρα συνθετικό και μοιράζεται σε τέσσερα μέρη. Πρόκειται για μια τάση, που διαφάνηκε στην πρώτη συλλογή, αλλά θα επανεμφανιστεί και στην τρίτη.

"Ο γιος των περιβολιών" είναι ό,τι πιο καθαρό υπάρχει στη βρώμικη πόλη, η ανάσα κυριολεκτικά των ανθρώπων μέσα σ' ένα περιβάλλον τόσο αποπνικτικό: **"Εγώ στο Αστύ / φέρνω μια λίμνη / ένα περιβόλι / έναν ουρανό"** (Τέταρτο μέρος, II, σ. 20). Αυτός ο έντονος λυρισμός επιτρέπει και στην κοινωνική διαμαρτυρία να αρθρώνεται με ενδιαφέρουσα αισθητική ευστοχία: **"Εγώ με τις φτέρνες ανάλαφρες / νικητής στο αγώνισμα του δρόμου / εγώ με τους μυώνες χαλύβδινους / θριαμβευτής στο ακόντιο, / ξανθός γενειοφόρος Έλληνας. / Μες στο μυαλό μου**

ένα πλατάνι αναπτύσσεται / στις φλέβες μου
βουίζει το καλοκαίρι". (Τέταρτο μέρος, II, σ. 23).

"Μάγμα" επιγράφεται η τρίτη συλλογή του Ζιόβα (Αθήνα 1987) και είναι εκτενέστερη από τις προηγούμενες. Αποτελείται από οχτώ ενότητες ποιημάτων και συνιστά μια νέα απόπειρα συνθετικής απόδοσης των πραγμάτων: Διήγημα (I -VII), Παλμοί του τοπίου (I-IX), Γεγονότα (I-X), Συλλαλητήριο (I-VIII), Παγκόσμιο τραγούδι (I-VIII), Ανθη της ηδονής της οδύνης και της στοργής (I-IX), ΛΟΓΟΣ Ανίχνευση (1976-1982, I-III), Προοπτική (1983-1987, IVIII). Μάγμα σημαίνει "ύλη πυκνή και μαλακή σαν τη ζύμη (γεωλογικά) διάπυρη ρευστή μάζα που υπάρχει σε ορισμένες βαθιές ζώνες του φλοιού της γης" (Τεγόπουλος - Φυτράκης, Ελληνικό Λεξικό, Αθήνα 1992 5).

Ο υπόγειος πόνος, η ομορφιά του τοπίου, η καθημερινότητα ενός προβληματικού κόσμου, η διαμαρτυρία και το όνειρο μιας άλλης κοινωνίας, η ερωτική γυναίκα και η ποίηση αποτελούν το υλικό του "Μάγματος" που ζυμώνεται εν γένει λυρικά. Στις ελάχιστες περιπτώσεις, όπου ο λυρισμός παραμερίζεται και επιχειρείται η προσέγγιση του επικαιρικού κοινωνικοπολιτικού γεγονότος, η ισορροπία του ποιήματος κλονίζεται. Η ποίηση της άμεσης ανταπόκρισης ενέχει κινδύνους, καθώς η ίδια η φθαρμένη πραγματικότητα υπονομεύει τις δυνατότητες της αισθητικής της μετάπλασης. Αντίθετα, η στήριξη στο γνήσιο λυρισμό και η αποστασιοποίηση από το γεγονός επιτρέπουν το βάθος του λόγου και τον εμπλουτισμό της έκφρασης, έτσι ώστε να προκύπτουν κείμενα σαν κι αυτό: "Τη φλέφθα θα χτυπήσω / με

καλό ξυράφι ακονισμένο / να τιναχτεί τραγούδι κόκκινο ζεστό. / Βρέχει φωτιά στη Βηρυτό / και δεν μου πρόπουν λυρικά στιχάκια". (Συλλαλητήριο, V, σ. 32).

Το σύντομο κείμενο εντέλει και ο λυρισμός φαίνεται πως είναι οι δυο ευτυχείς συντεταγμένες, οι οποίες, σε συνδυασμό με τη βαθιά κοινωνικοπολιτική αγωνία του ποιητή, ουσιαστικοποιούν το λόγο και μετουσιώνουν το βίωμα σε αισθητικό γεγονός:

"Κατέβηκε απ' τα βουνά, ολάνοιχτα / μάτια από την έκπληξη. / Αδέξια θάδισε στη μεγάλη πεδιάδα, γύρω / κάπνιζαν καμινάδες μουγκρίζαν μηχανές. / Φύσαγε πολύ. / Βρήκε τρεκλίζοντας το θήμα / βρήκε / τα χέρια του. Απλώνει / κόβει ένα λουλούδι. Κάνει έτσι / ξεκολλάει ένα θράχο. Σμίγει τα φρύδια / κι έρχονται τρίζοντας στη θέση τους οι αιώνες. / Τα πράγματα όλα υπακούουν". (Διήγημα, VIII, σ. 10).

Γιώργος Ζιόβας

Ο Γιώργος Ζιόβας γεννήθηκε στη Μυρτιά της Αιτωλοακαρνανίας το 1958. Σπούδασε στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου και ασχολείται επαγγελματικά με το θέατρο. Συνεργάστηκε με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας.

Έχει εκδοσει τις ποιητικές συλλογές: Το υδωρ (Διογένης 1982, 1983). Ο γιος των περιβολιών στο Αστύ (Αθήνα 1984) και Μάγμα (Αθήνα 1987).

Μάγμα (Αθήνα 1987)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
(Σχεδιάσματα)

I

ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ

α'

*Πίδακες φωτιάς κι ύστερα
απ' το θειάφι τα πετρώματα ανεβαίνοντας
τρομερά και περήφανα.*

β'

*Χώματα μαύρα λευκά κόκκινα
βυζαίνουν τώρα τις νεροποντοντές*

βυζαίνουν τον ήλιο και τ' αλάτι
πετούν
δέντρα ρωμαλέα βλάστηση βλάστηση.

γ'

Στη θάλασσα η πρώτη κλώτσησε καρδιά
δυο μάτια σάρωσαν το βυθό
φοβισμένα ανήσυχια ερευνητικά
άφησαν το μουγγό σκοτάδι κι ανεβήκαν.

δ'

Και προβάλουν τα τέρατα μουγκανητά
τα ερπετά παρδαλά συρίζοντας λέπια και σάλια
ζωή και θάνατος.

Ο γιος των περιβολιών στο Αστυ (Αθήνα 1984)

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Άλλο δεν βάσταξαν τα σπλάχνα που με κράταγαν
ήτανε μέσα του φθινόπωρου και το χώμα
οργωμένο ευώδιαζε.
Πάλλοντας με φυτρώσαν.

Εδώ για πρώτη φορά αντικρύζω το φως
να βάφει τα σπίτια τα βουνά και το πέλαγο.
Ερχόμουν από τόπο
σκοτεινόν και βαθύ και υγρό. Στον ήλιο
άρμοξε να στεγνώσει το νου
να ταΐσει το σώμα μου.

II

Εμένα πάντα με μαγνήτιζε η νύχτα
ιδίως την άνοιξη
με φεγγάρι στρογγυλό και μαύρα κυπαρίσσια
να κοιτάζω έκθαμβος τη λίμνη
σάλιο γλυκό στη γλώσσα μου από κάτω
κι ένα βυζί θυμωμένο στη χούφτα μου
σα να βαστάω το σύμπαν.

III

Δέν ξέρω γιατί.
Ισως είναι που χρόνια τώρα
πίνω τον ουρανό σου Ελλάδα
ανασαίνω τη θάλασσα και το πείκο σου.
Ισως είναι που μου ποτίζουν την καρδιά
το Φώς του Ελύτη
κι η Περηφάνεια του Ρίτσου.
Ετσι, όταν μπαίνει η Άνοιξη
τα όνειρά μου γδύνονται μπροστά στον αυτοκράτορα
Ηλιο
καί παίρνουν τα βουνά φωνάζοντας.
Ετσι, όταν έρχεται το Καλοκαίρι
η καρδιά μου μεγαλώνει σαν τις νύχτες.
Γίνομαι επεικής πολύ μπορώ και συγχωρώ τη ζωή.
Ο κόσμος είναι δικός μου σαν τη μητέρα ή τη μικρή μου αδελφή,
οικείος
σαν το χέρι μου.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Βγήκε από τη θάλασσα βούτηξε στον ήλιο. Τό κορμί του σιγά - σιγά παίρνει το χρώμα του μπρούντζου. Στάχνα κυματίζουν ο πυρωμένος αέρας ή σαστισμένη ελιά. Εκεί τ' αμπέλια διπλώνονται περιμένουν κόκκινος ο σαρκώδης χυμός να τιναχτεί τόν Σεπτέμβριο.

Μόνο πίο πάνω στίς ρεματιές δίπλα στο γαλάζιο μέσα στο χώμα βοή μονομουρητά φλέβες δροσερές πράσινα φυλλώματα. Εδώ τα φίδια σκιρτούν λαχανιάζουν οι παραρούνες ά ά ά γάργαρο νερό.

Εμείς χαθήκαμε στα περιβόλια. Τό σούρουπο κοπάδια πυγολαμπίδες μας φώτισαν τό μονοπάτι κατά τό Πάσχα.

Το ύδωρ (Διογένης 1982)

ΤΟ ΥΔΩΡ

Τη Μέρα την Μεγάλη της Δημιουργίας
ανέβηκα σε όρος ψηλό της πατρίδας μου και εστάθηκα.
Λύθηκαν τότε τα πέντε στοιχεία μου οι πύλες μου άνοιξαν
και μπήκε ήλιος
και μπήκε κάμπος
και μπήκε θάλασσα.

Ενθύς τότε έλειωσα και ρέω
νερό κελαϊδιστό
στις πεδιάδες.

Μ' ευλόγησαν των πεύκων τα κλαδιά
με μύρωσαν τών χωραφιών οι ανάσες
μ' έψαλαν των πλατανιών οι χορωδίες.
Ευτυχισμένος έτσι κυλάω
δεν μ' ακούς που τραγουδώ τις νύχτες με τα καλάμια;
Μέ πίνουν οι λίμνες κι ανατριχιάζουν.

Εδώ χρόνια κι αιώνες
σμίλεψα τά βότσαλα στρογγυλά από στό σχήμα της γαλήνης,
δεν είδες το πορτοκαλί μου χαμόγελο
την υγεία μου
στα περιβόλια;
Εδώ χιλιάδες χρόνια
ανεβαίνω χυμός
αν κόψεις ένα χορτάρι θα πονέσω.

Κελαϊδιστό νερό
αγιασμένο
να φρεσκάρει τό μυαλό των ραψωδών
να νίβονται οι Έλληνες και να φέγγουν.
Πλατύ νερό
θυμωμένο
στους καταρράχτες και στα φαράγγια
να πνίγονται οι εχθροί μας κι οι τύραννοι.
Με πίνουν οι θάλασσες κι αργιεύονται!

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ: ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ Η ΤΕΧΝΗ;

Μίζας Κώστας Χ. Δικηγόρος

Θα ήθελα σ' αυτό το σημείωμα να περιγράψω το χώρο των ΜΜΕ στον οποίο ανήκει ο κινηματογράφος, και την επόμενη φορά να αναφερθώ ειδικά σ' αυτόν.

Δεν χωρεί νομίζω αμφιβολία για την απόλυτη κυριαρχία των ΜΜΕ. Με τον όρο αυτό εννοούμε τα συστήματα διανομής - επικοινωνίας που διαμεσολαβούν ανάμεσα σε παραγωγούς κουλτούρας και καταναλωτές. Τέτοια συστήματα είναι το ραδιόφωνο, τηλεόραση, κινηματογράφος, βίντεο, περιοδικά κ.λ.π.

Ουσιώδη χαρακτηριστικά τους:

α) η λογική της απόδοσης - μεγιστοποίησης - ποσοτικοποίησης που τα διέπει.

β) η διαμεσολάβηση.

γ) η κάθετη λειτουργία τους.

Η λογική της απόδοσης - ποσοτικοποίησης είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο είναι δομημένα όχι μόνο τα ΜΜΕ αλλά και η οργάνωση των σημερινών κοινωνιών.

"Η έννοια του μαζικού ακροατήριου που συνέχει την λογική των ΜΜΕ - μια και η επιτυχία τους αποτιμάται με ποσοτικούς όρους, εμπεριέχει μια αρνητική έννοια, γιατί θα πρέπει να αντιπροσωπεύει τον χαμηλότερο δυνατό παραμοναστή σ' ότι αφορά τις προτιμήσεις". Τ. Γουώκερ. Γι' αυτό συνήθως η κουλτούρα που συνδέεται με τα ΜΜΕ είναι χαμηλής ποιότητας, στερεότυπη, κομφορμιστική.

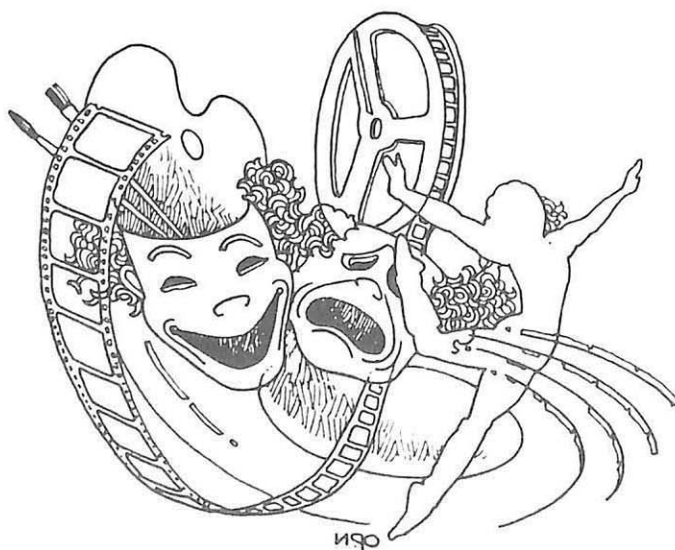
Από την σύγχρονη μαζική κουλτούρα απουσιάζει η άμεση επαφή που χαρακτήριζε σε μεγάλο βαθμό την παραδοσιακή και λαϊκή κουλτούρα. Το θετικό είναι ότι η τεχνολογία και η μηχανική αναπαραγωγή επέφεραν έναν εκδημοκρατισμό της κουλτούρας. Το αρνητικό ότι εκατομμύρια άνθρωποι έχουν μεταβληθεί σε απλούς καταναλωτές κουλτούρας που παράγεται από άλλους.

Αναφορικά με την κάθετη λειτουργία των ΜΜΕ, δηλ. τη μονοδρομική λειτουργία τους, θα σημειώναμε ότι η επανάδραση είναι πολύ δύσκολη για τους δέκτες των ΜΜΕ, καθώς τα μηνύματα μεταδίδονται από πάνω προς τα κάτω. (από τα αστικά κέντρα προς τις αγροτικές περιφέρειες, από τις αναπτυγμένες χώρες προς τις υπανάπτυκτες).

Ο Μάρσαλ Μακ Πούαν διατείνεται ότι το αποτέλεσμα της εφεύρεσης ενός νέου ΜΜΕ είναι να μετατοπίσει τα παλαιότερα προς την κατεύθυνση της τέχνης. Ένα νέο μέσο επιφέρει συχνά την παρακμή ή την αλλαγή

του χαρακτήρα των παλαιότερων, ενώ τα παλαιότερα τείνουν να γίνουν αντικείμενο των νεότερων. Η τηλεόραση για παράδειγμα, συνέβαλε στην σημαντική πτώση του αριθμού των θεατών του κινηματογράφου, ώθησε τους κινηματογραφιστές να παράγουν διαφορετικά είδη ταινιών, ενώ η ίδια τρέφεται από τον κινηματογράφο προβάλλοντας σωρηδόν φιλμ.

Κλείνοντας, κι ερχόμενος στο ερώτημα που θέτει ο τίτλος του σημειώματός μας αν δηλ. ο κινηματογράφος είναι τέχνη ή μαζική κουλτούρα, θα έλεγα ότι η διάκριση στην εποχή μας τίθεται διαφορετικά ή τουλάχιστον δεν υφίσταται στην καθαρότητα και με τους απόλυτους όρους που ίσχυαν κάποτε. Ο Τζων Γουώκερ σημειώνει ότι μολονότι ιστορικά η έννοια των καλών τεχνών έχει συνδεθεί με την ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική, δεν υπάρχει τίποτα το συνυφασμένο με την άσκηση, τα υλικά και τα μέσα αυτών των τεχνών που να τις καθιστά "καλές". Αυτό καταφαίνεται από το γεγονός ότι σύγχρονοι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες της φωτογραφίας, του βίντεο, του φιλμ. Δεν είναι η τεχνολογία που διαφοροποιεί τέχνη και μαζική κουλτούρα αλλά ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα υλικά και τα εργαλεία (οι διαφορετικές μορφολογικές συμβάσεις) και οι κοινωνικοί θεσμοί μέσα στους οποίους τα έργα παράγονται, διανέμονται και καταναλώνονται.

ΜΟΥΣΙΚΟΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Σύστημα Dalcroze

Αντωνιάδου Σοφία

Υπεύθυνη των τμημάτων χορού στην Αντωνειά-
δειο Λέσχη Γραμμάτων και Τεχνών.

"Ρυθμός - Ρυθμική" Η λέξη - ρυθμός - πα-
ράγεται από το ρήμα "ρέειν" - που περιέχει
την έννοια της κίνησης. Πατέρας της Ρυθμι-
κής είναι ο JACQUES DALCROZE (1865-
1950). Ο ίδιος λέει:

- Η Ρυθμική
- μελετά το ρυθμό
- από το ρυθμό
- και για το ρυθμό.

Γεννήθηκε στην Ελβετία το 1865 και πέ-
θανε στη Γενεύη το 1950. Πήρε τα πρώτα
μαθήματα μουσικής, από τον Μπρούκνερ,
στην πατρίδα του - και αργότερα στο Παρίσι
από τον Delibes και Faure.

Καθηγητής μουσικής στο ωδείο της Γενεύ-
ης, παρατηρώντας μια μέρα τους μαθητές
του, κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος Σολ-
φέζ, βλέπει: το πόδι να δίνει το μέτρο,
νευρικά στο πάτωμα - το κεφάλι με την κί-
νηση να ακολουθεί ένα Crescendo, να δίνει
κάποιους τονισμούς... Όλα βρίσκονται εκεί,
αισθάνονται, συναισθάνονται, είναι οι ίδιοι
όργανα.

Μέσα απ' αυτήν την παρατήρηση, ξεκίνησε
να δημιουργήσει ένα δικό του σύστημα που
αργότερα του δίνει την ονομασία "Ρυθμική
DALCROZES".

Το 1911, ιδρύει στο Hellerau, το πρώτο
Ινστιτούτο Ρυθμικής και επηρεάζει την εξέ-
λιξη της Παιδαγωγικής.

Τα κυριότερα στοιχεία που αντιπροσωπεύ-
ουν το σύστημα αυτό, είναι:

- Η Μουσική
- Ο Ρυθμός
- Η Κίνηση

Στόχος του Dalcroze, είναι το ανθρώπινο
κορμί αυτό το κορμί που θέλει να το μετα-
τρέψει σε όργανο. Άραγε μπορεί να αποδώ-
σει; Γιατί δεν έχει μάθει να κινείται λειτουρ-
γικά, να εκφράζεται να χαλαρώνει.

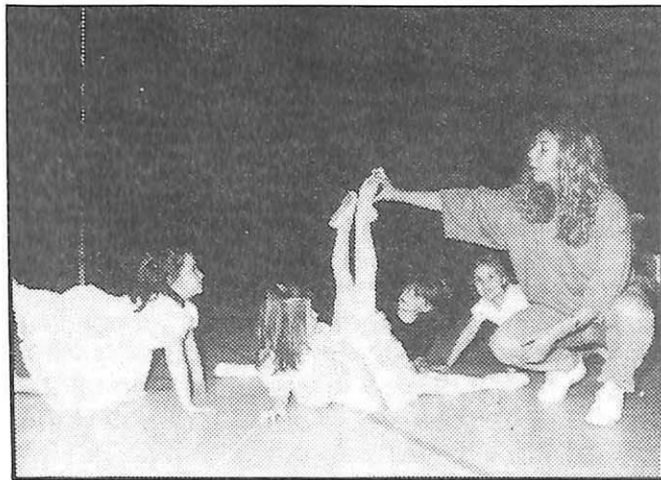
Οι μαθητές του μπορούν να αναλύουν τον
πιο δύσκολο ρυθμό, αλλά πώς θα τον τρα-
γουδήσουν, πώς θα τον περπατήσουν, πώς
θα παίξουν μ' αυτόν, πώς θα τον νιώσουν; μ'
άλλα λόγια πώς θα τον εκφράσουν; Επίσης
έβλεπε τους μαθητές ή αργότερα τους σολί-
στες να δίνουν όλη τους την προσοχή -
στην τεχνική του οργάνου, το οποίο έπαιζαν
- και καθόλου στη μουσική εκφραστικότητα.

Αυτό ήταν κάτι που ερχόταν σε αντίθεση,
με τη σκέψη, τη θεωρία του Dalcroze. Πί-
στευε ότι το πρώτο πράγμα σε μια μουσική
εκπαίδευση δεν έπρεπε να είναι η παραγω-
γή οργανοπαικτών ή τραγουδιστών, αλλά η
παραγωγή μουσικά καλλιεργημένων ατόμων.

Ενα από τα στοιχεία που χαρακτηρίζει το
σύστημα αυτό είναι η εμπειρία του μαθητή
να περπατήσει τις μουσικές αξίες να τις
κάνει βήματα κι αργότερα κίνηση, χορό.

Σιγά - σιγά συνειδητοποίησε ότι οι διάφο-
ροι όροι της Μουσικής π.χ. Φόρτε - πιάνο -
Crescendo Diminuendo, θέση - Αρση τονι-
σμοί κ.λ.π., μπορούν να εκφραστούν με το
ανθρώπινο σώμα.

Ο Dalcroze επιθυμεί "η μουσική να περά-
σει μέσα από το αισθητήριο της ακοής, να
φτάσει μέχρι την ψυχή και να την αγκαλιά-

σει, και στη συνέχεια το σώμα να την απο-
δώσει στη δική του γλώσσα της κίνησης".

Η Ρυθμική σαν παιδαγωγικό σύστημα, έχει
3 στόχους.

- Ν' αναπτύξει τη μουσικότητα σ' όλο μας
το είναι.

- Να δημιουργήσει την αίσθηση της λει-
τουργικότητας και της ισορροπίας του σώ-
ματος, αφού θα 'χει ευαισθητοποιήσει και
διαγείρει όλες τις αισθήσεις.

- Ν' αναπτύξει τη δημιουργική φαντασία.

Από τη φύση του, κάθε παιδί, κάθε άτομο
κρύβει μέσα του το όνειρο, τη φαντασία, τη
δημιουργικότητα. Σήμερα πολύ λίγα εκπαι-
δευτικά προγράμματα βοηθούν το παιδί ν'
αναπτύξει τη φαντασία του, να δημιουργήσει
μόνο του, ν' αυτοσχεδιάσει.

Η Μουσική, ο Ρυθμός, η Κίνηση επιτρέ-
πουν το Μουσικό και Κινητικό Αυτοσχεδια-
σμό. Μέσα σ' αυτήν την ενότητα θα ανακλύ-
ψουνε τη δημιουργικότητα και την
εκφραστικότητα της Ρυθμικής. Ο Αυτοσχε-
διασμός παίζει μεγάλο ρόλο σ' ένα μάθημα

χορός

Ρυθμικής. Ο δάσκαλος δίνει ορισμένα ερεθίσματα (μουσικά, κινητικά, λεκτικά) στο παιδί, στον μεγάλο, βοηθώντας τον να ελευθερωθεί μέσα του, να γνωρίσει το σώμα του και τις δυνατότητές του, να γνωρίσει το περιβάλλον του, να μπορέσει να λειτουργήσει με τους γύρω του, να τον βοηθήσει να εκφράσει τον κόσμο του.

Το Πιάνο, είναι το μουσικό όργανο που κυριαρχεί στα μαθήματα της Ρυθμικής. Απαραίτητη προϋπόθεση για ένα Δάσκαλο Ρυθμικής, είναι η ικανότητά του ν' αυτοσχεδιάζει στο πιάνο. Το πιάνο, δίνει τη δυνατότητα απείρων ηχητικών συνδυασμών, τους οποίους το σώμα προσπαθεί να αποδώσει. Ο αυτοσχεδιασμός στο πιάνο, δεν είναι η ερμηνεία ενός μουσικού κομματιού είναι το αποτέλεσμα μιας σύνθεσης της στιγμής, αυθόρμητης στην οποία φαίνονται οι γνώσεις, καθώς και οι εκφραστικές και μουσικές δυνατότητες του καθηγητή. Είναι ταυτόχρονα τέχνη και τεχνική.

Η Ρυθμική είναι ένας τρόπος διδασκαλίας της Μουσικής. Είναι ένα "Solfège Corporel", όπου μέσα από το σώμα μας συνειδητοποιούμε καλύτερα τη μουσική γλώσσα.

Η Ρυθμική είναι μία προσωπική εμπειρία! μία ζωντανή μέθοδος (methode active). Πρέπει κανείς να δοκιμάσει, για να μπορεί να έχει γνώμη.

Η έννοια "Ρυθμική" είναι μία πολύ πλατιά έννοια. Είναι ένα από τα βασικά μαθήματα, μαζί με το Μπαλέτο και το μοντέρνο.

Ρυθμική = Μετράω; ΟΧΙ. Δεν είναι αυτό. Ένας χορευτής, ένας Δάσκαλος χορού, πρέπει να ξέρει να ντύσει ηχητικά, αυτό που χορεύει. Πρέπει να 'ναι συγχρόνως και Μουσικός. Να 'χει γνώσεις θεωρητικές, να γνωρίζει και λίγη ιστορία Μουσικής, να ξέρει να διαχωρίσει το Βαλς από μία Μαζούρκα. Να ξέρει τι θα ζητήσει, από κάποιο πιανίστα ή άλλο μουσικό, να του παίξει. Να 'ναι κύριος του εαυτού του.

Πρέπει επίσης να ξέρει να ντύσει το χώρο που θα χορέψει.

Θα μου πείτε: Μα καλά όλα αυτά, στο μάθημα της Ρυθμικής θα τα μάθουμε; Βεβαίως! Γιατί το μάθημα της Ρυθμικής, ανοίγεται σε όλους τους καλλιτεχνικούς τομείς: τη Μουσική, την Κίνηση, την Εκφραση, το Χορό τη Ζωγραφική, την Ψυχολογία, τη Γλυπτική και γενικά σε ό,τι ευαισθητοποιεί και καλλιεργεί τον Άνθρωπο σήμερα.

Ο δάσκαλος της Ρυθμικής, πρέπει συνέχεια "να ψάχνεται" να ανησυχεί, να δοκιμάζει καινούργια πράγματα και να μην αφήνεται σε κάτι που βρήκε κάποια στιγμή και μπήκε στο βιβλίο των συνταγών. Υλικό υπάρχει,

αρκεί να υπάρχει η φαντασία και διάθεση για δημιουργικότητα.

Και νομίζω ότι σε ανθρώπους που ασχολούνται με τέτοια επαγγέλματα, πρέπει να υπάρχει.

Πρέπει οι δάσκαλοι, να βοηθήσουν τους μαθητές και μέλλοντες χορευτές, να μη φοβούνται το μάθημα αυτό. Η Ρυθμική είναι ένα μάθημα που ελευθερώνει τον Άνθρωπο. Δεν τον σφίγγει ακόμα πιο πολύ. Δεν πρέπει λοιπόν να τρομάζουμε τους μαθητές. Ποιο άλλο μάθημα μελετά τόσο πολύ την έννοια του χώρου το συνδυασμό λόγου - κίνησης - μουσικής, την ανάλυση ενός μουσικού έργου, με διάφορους τρόπους, που

αργότερα θα χορευτεί, την ελευθερία της κίνησης, την ανεξαρτησία των διαφόρων μελών του σώματος, την εκφραστικότητα, την ομαδική λειτουργικότητα, αντιθέσεις, αντιδράσεις 5 αισθήσεων και τόσα άλλα;

Η στραβή τοποθέτηση της έννοιας της Ρυθμικής, φαίνεται ακόμα και στις εξετάσεις (Εισαγωγικές και Διπλωματικές) των Επαγγελματικών Σχολών Χορού και κυρίως στις εισαγωγικές δεν αρκεί να αυτοσχεδιάσει κανείς πάνω σ' ένα μουσικό κομμάτι και να κινηθεί τυχαία.

Χρειάζονται κι άλλες εξετάσεις να ξέρουμε αν αυτός ο μέλλων χορευτής ακούει, αν χορεύει με μουσικότητα. Όσο για τις Διπλωματικές, αυτές δεν πρέπει να είναι μια κάποια επίδειξη. Είναι διάφορα θέματα που πρέπει οι μαθητές να τα περάσουν (όργανα, μουσικός και κινητικός αυτοσχεδιασμός, μετρικά σχήματα, κάποια χορογραφία κ.λπ.).

Και τέλος, να μην ξεχνάμε και το Παιδαγωγικό μέρος της Ρυθμικής.

Απαραίτητο να γίνουν κάποιες Διδασκαλίες

πάνω στο μάθημα. Πρέπει ο μαθητής να διδαχτεί, πώς θα χτίσει ένα μάθημα Ρυθμικής - τί πρέπει να περιέχει;

Είναι εύκολο να ετοιμάσουμε 4-5 ασκήσεις ή θέματα που θα καλύψουν τη διδακτική ώρα, αλλά είναι δύσκολο να εξελίξουμε ένα θέμα, με μια σειρά. Είναι δύσκολο "να χτίσουμε" ένα μάθημα.

Αν θέλαμε να δώσουμε ένα πλάνο ενός μαθήματος Ρυθμικής, αυτό θα ήταν:

- 1) Αίσθηση του χώρου
- 2) Αντιδράσεις αισθήσεων
- 3) Μελέτη Μέτρου και Ρυθμού - Ακολουθία Μουσικής
- 4) Μελέτη και Απόδοση των όρων της μουσικής μέσα από την Κίνηση.
- 5) Εκφραστική και Θεατρική Κίνηση - Ομαδική δουλειά.
- 6) Αυτοσχεδιασμός (Μουσικός - Κινητικός)
- 7) Μουσικά όργανα - Κρουστά - Ορχήστρα.

Ενας μεγάλος αριθμός διάσημων καλλιτεχνών και συγγραφέων, έχουν μυηθεί στη μέθοδο DALCROZE: Paul Claudel, Abolphe Appia, Nijinsky, Stanislavsky, Stravinsky, προσωπικότητες των Ρώσικων Μπαλέτων του Diagilef και των Εθνικών Θεάτρων της Ρωσίας κ.λ.π.

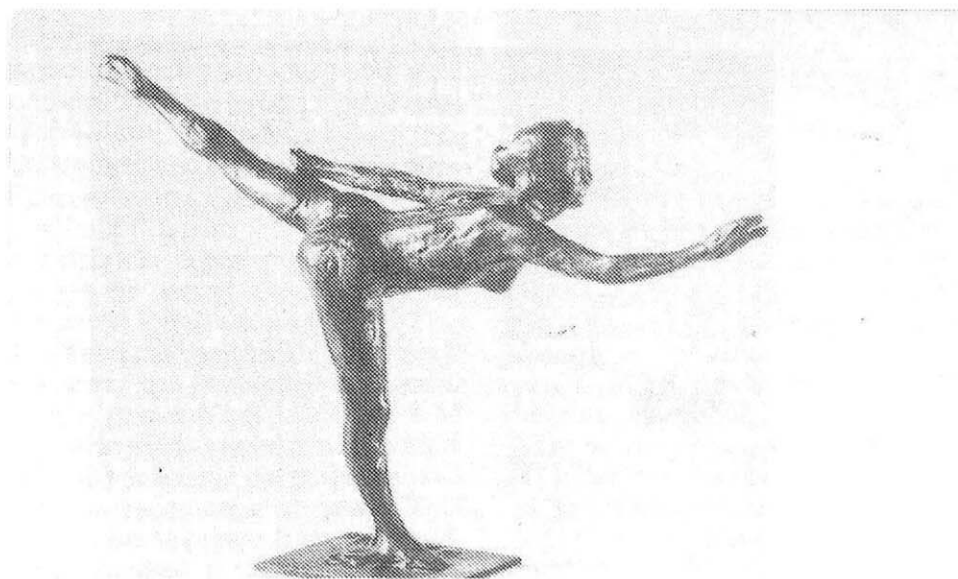
Αυτή τη στιγμή η "ΡΥΘΜΙΚΗ DALCROZE", διδάσκεται στη Γενευη (έδρα), Βέλγιο, Γερμανία, Ολλανδία, Αμερική, Γαλλία, Αγγλία, Σουηδία, Ιαπωνία, Ιταλία, Αυστραλία κ.λ.π.

Η επαγγελματική σπουδή του συστήματος διαρκεί 4 χρόνια. Διδάσκονται θεωρητικά,

τεχνικά και παιδαγωγικά μαθήματα' αυτά είναι: 1) Ρυθμική, 2) Λειτουργική Κίνηση (R. CHLADEK), 3) Eutonie (Douda Alexander), 4) Δημιουργικός χορός (R. LABAN), 5) Εκφραστική και θεματική κίνηση (Expression corporelle), 6) Ιστορία Μουσικής, 7) Σολφέζ, 8) Σολφέζ Dalcroze, 9) Πιάνο (τεχνική), 10) Αρμονία, 11) Παιδαγωγικά, 12) Στοιχεία χορογραφίας (choreographie Rythmique), 13) Αυτοσχεδιασμός στο πιάνο α) κλασικό β) μοντέρνο, 14) Ψυχολογία του παιδιού.

Το καθένα από τα μαθήματα αυτά αποτελεί κάτι ξεχωριστό, που όλα μαζί όμως αποτελούν μία ενότητα. Στο κάθε μάθημα υπάρχει ο ρυθμός, ο ήχος, η κίνηση, η φόρμα, η ενέργεια, ο αυτοσχεδιασμός. Όλα αποτείνονται στο ανθρώπινο κορμί, στο ανθρώπινο πνεύμα, στην ανεξαρτητοποίηση και συνειδητοποίηση των διαφορών μελών του σώματος.

Η Ρυθμική είναι ένα μάθημα πρακτικό - όχι μόνο θεωρητικό, και η εφαρμογή του απαιτεί επαφή μαθητών και δασκάλου. Μπορεί να βοηθήσει το παιδί, σε κάθε ηλικία, τον καλλιτέχη, τον ηθοποιό, τα νευρωτικά, τα προβληματικά παιδιά, το δάσκαλο, το νηπιαγωγό, το χορευτή, το χορογράφο και γενικά τον καθένα που επιθυμεί να γνωρίσει τον εαυτό του και να συνειδητοποιήσει τους προσωπικούς του ρυθμούς, ν' αναπτύξει την προσωπικότητά του, να ελευθερωθεί από διάφορες εντάσεις, να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο.

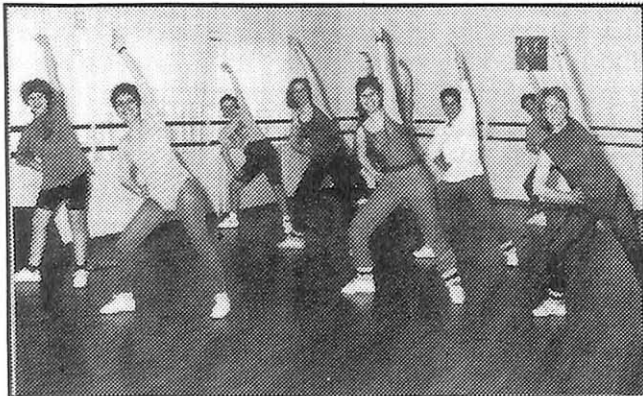
Η ΕΥΕΞΙΑ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Κοσμίδου Μαρία
επαγγελματικό μέλος της GRAFTS
Δασκάλα Aerobik στην Αντωνειάδειο
Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

Αυτό που δίκαια είναι και το πιο αποτελεσματικό στο χώρο της άθλησης είναι ότι έχει να κάνει με σώμα και νου. Δηλαδή μία γύμναση που θα επιτρέψει στον αθλούμενο να απελευθερώσει ένταση άγχος και ακόμη μία γύμναση που θα του χαρίσει όμορφο μυώδες σώμα τόσο για την αισθητική όσο και για την υγιεινή.

Έχουν αναφερθεί και άλλες φορές τα επί μέρους μέρη ενός μαθήματος AEROBIC της ΔΕΤΟΠΟΚΑ. Επιγραμματικά αναφέρω το Low - High impact (Χορευτικές Ασκήσεις Χαμηλής και Υψηλής Εντασης), Rubberband (λάστιχα για ασκήσεις δύναμης) κοιλιακοί, Ραχιαίοι - Βαράκια για χέρια και πόδια.

Όμως τα μαθήματα στοχεύουν πολύ περισσότερο από το να προσφέρουν ΑΠΛΑ ένα μάθημα γυμναστικής. Μας ενδιαφέρει η ψυχοσωματική ισορροπία των ατόμων που πα-

ρακολουθούν τα μαθήματα.

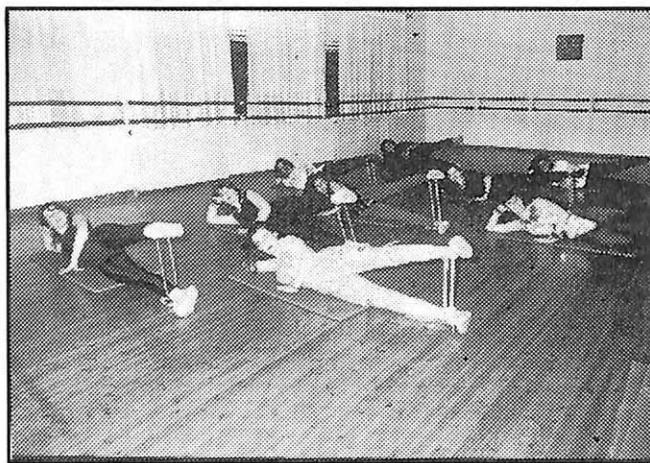
Η γυμναστική και η κίνηση γενικότερα έχουν την ικανότητα να αναπτύσσουν την ισορροπία αυτή και αυτό γιατί η κίνηση και τα αισθήματα είναι αλληλένδετα. Στην διάρκεια των μαθημάτων η καλλιέργεια της κίνησης, η δυνατότητα προσωπικής έκφρασης και όχι κάποιου συγκεκριμένου στυλ δίνουν την δυνατότητα στο κάθε άτομο να εκφραστεί και να μπορέσει να φέρει σε ισορροπία το ψυχικό και το σωματικό επίπεδο. Το προσωπικό στυλ είναι αυτό που ενθαρρύνεται και θέλουμε να φέρουμε στην επιφάνεια. Η δυνατότητα να εκφράσει ο καθένας την κίνηση με τον δικό του ξεχωριστό τρόπο.

Ετσι η προσωπικότητα κι οι ανάγκες της

κάθε γυναίκας που παρακολουθεί το μάθημα είναι αυτό που δημιουργούν το μάθημα. Είναι όταν τα άτομα είναι ήδη κουρασμένα θα ήταν ανώφελο και επίπονο ένα πολύ δυναμικό πρόγραμμα. Όταν, όμως υπάρχει κέφι και ζωντάνια τον λόγο έχει η έντονη χορευτική άσκηση.

Ένα μάθημα Αεροβικής έχει πολλά ακόμη οφέλη. Δεν είναι πλέον η εξοντωτική εκείνη άσκηση που στην κυριολεξία έκανε τους ανθρώπους "να βγάζουν την γλώσσα έξω". Υπάρχει ένα όριο στην Μεγίστη Καρδιακή Συχνότητα του καθένα το οποίο και δεν θέλουμε να ξεπερνάμε. Η μέτρηση καρδιακού Σφυγμού και VO2 (Μέγιστης Πρόσληψης O2) μας δείχνουν την δυνατότητα της φυσικής κατάστασης των ατόμων που γυμνάζονται.

Επίσης το ερωτηματολόγιο - Δελτίο Υγείας στο οποίο και απαντούν οι κυρίες δίνει μία εικόνα τόσο της φυσικής κατάστασης όσο και της υγείας καθενός ώστε να λαμβάνο-

νται υπ' όψη όλες οι ιδιαιτερότητες.

Άμεσος στόχος μας είναι τα STEP ένα είδος γύμνασης σε μία πλατφόρμα τόσο για ποικιλία και κίνητρο ξεχωριστό στην άσκηση όσο και για οφέλη στο καρδιαγγειακό και μυοσκελετικό σύστημα. Σκοπεύουμε στην πολυποίκιλη μορφή άσκησης με τον χορό, τα λάστιχα, τα βάρη, τα STEP, ώστε να μην υπάρχει μονοτονία και επανάληψη χωρίς ενδιαφέρον. Επίσης θα καθιερωθεί και μία ώρα αφιερωμένη σε τεχνικές χαλάρωσης. Μιά ώρα για ξεκούραση και ξανάνιωμα. Κάτι που χρειαζόμαστε όλοι καθημερινά.

Οι πιο μικρές ηλικίες (14-20 ετών) ενθουσιάζονται με την μουσική που είναι ότι τελευταίο κυκλοφορεί σε Ευρώπη και Αμερική, σε κομμάτια ειδικά για AEROBIC και FUNK, Κίνηση για ανθρώπους με κέφι και διάθεση για πιο χορευτικούς και ποικίλους συνδυασμούς FUNK, TECHNO, HIP HOP.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΑΛΕΤΟ

Σπανού Ιλεάνα

Δασκάλα κλασσικού μπαλέτου στην
Αντωνειάδειο Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

Όταν λέμε μπαλέτο, εννοούμε χορό, δηλαδή αρμονική κίνηση του σώματος που παίρνει μαζί με τη μουσική, την θέση του λόγου στην αφήγηση.

Η ονομασία καθιερώθηκε από την λέξη BALLO = χορό.

Ο άνθρωπος από πάντα χόρευε, αλλά για πολύ καιρό το έκανε με τρόπο ενστικτώδη.

Ο χορός αποτελούσε μέρος της ζωής του. Ευτυχία, δυστυχία, πόλεμος, ευφορία, όλα μπορούσαν να εκφραστούν ή να ζητηθούν μέσα από το χορό.

Η πρώτη μορφή θεάματος γεννήθηκε μόλις ο άνθρωπος έμαθε να οργανώνει τις κινήσεις του, που υποτάσσονται αρχικά σε ρυθμικά χτυπήματα των ποδιών και των χεριών, ενώ αργότερα συνδέθηκαν με μουσική.

Εκεί που μπορεί κανείς να ανακαλύψει τις πραγματικές ρίζες του μπαλέτου είναι στα θεάματα των εορτών του Μεσαίωνα και αργότερα της Αναγέννησης στην Ιταλία.

Έτσι, από αυτό το είδος του θεάματος ξεπήδησε το αυλικό μπαλέτο (μετά το 1550) που αναμιγνύει το χορό με την παντομίμα και την ακροβασία.

Η εξέλιξη του μπαλέτου από το αυλικό στο σύγχρονο, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια μεγάλων συνθετών που κατάφεραν να δημιουργήσουν σπουδαία έργα και επίσης στη μεγάλη αφοσίωση των χορογράφων και χορευτών.

Η ίδρυση της πρώτης σχολής μπαλέτου στην Γαλλία το 1661 ήταν ένα σπουδαίο γεγονός, το οποίο, με τη σειρά του, βοήθησε ουσιαστικά στην ανάπτυξη και εξάπλωση αυτού του είδους της Τέχνης.

Σήμερα το μπαλέτο ανήκει σε όλους.

Με την αύξηση των θεαμάτων μπαλέτου, των φεστιβάλ, μέσω της τηλεόρασης το μπαλέτο έχει διεθνή απήχηση και άγγιξε οριστικά το επίπεδο μιας ολοκληρωμένης τέχνης.

Στον επίλογο αυτού του σύντομου ιστορικού πρέπει να παρουσιάσουμε, μερικά από τα πιο γνωστά έργα μπαλέτου τα οποία παίζονται και σήμερα και αγαπήθηκαν από εκατομμύρια θεατές.

Ζιζέλ (Ανταμ), Κοπελιά (Ντελίμ), Ο καρυοβραύστης (Τσαϊκόφσκι), Η Ωραία Κοιμωμένη του Δάσους (Τσαϊκόφσκι), Η Λίμνη των Κύκνων (Τσαϊκόφσκι), Πετρούσκα (Στραβίνσκι),

Οι Συλφίδες (Σοπέν), Σταχτοπούτα (Προκόφιεφ), Ρωμαίος και Ιουλιέτα (Προκόφιεφ), Σπάρτακος (Α. Χατσατουριαν) κ.λ.π.

Επίσης θα επισημάνουμε μερικούς από τους διάσημους χορευτές που έμειναν στην ιστορία του μπαλέτου:

Ταλίονι Μαρι, Άννα Παβλοβα, Βασλαβ Νιζίνσκι, Μ. Φοκιν, Ταμάρα Καρσάβινα, Καρλότα

Ζαμπέλι, Μαργκότ Φοντέιν, Ιζαντόρα Ντανκάν, Ναταλία Μακάροβα, Νουρέγιεφ Ρουντολφ, Μπαρισνικοφ Μιχαήλ και πολλοί άλλοι.

Το μπαλέτο απαιτεί χορευτές γυμνασμένους, με άριστη τεχνική και με πλούσιο εσωτερικό κόσμο.

Η τεχνική του μπαλέτου αποκτείνεται με μεγάλη προσπάθεια και επιμονή σε ειδικά σχολεία.

Θέματα

Τα μαθήματα γίνονται σε ειδικές αίθουσες, κατάλληλα διαμορφωμένες (με μπάρες, καθρέπτες, ειδικό δάπεδο κ.λ.π.) με την απαιτούμενη στολή (φορμάκια, παπούτσια *πουενς * κ.λ.π.) και με την καθοδήγηση ειδικών δασκάλων και αρχίζουν από την ηλικία των επτά ετών.

Η τεχνική του μπαλέτου βασίζεται ουσιαστικά στις πέντε θέσεις των ποδιών και στις εφτά κινήσεις του χορού (PLIER, GLISSER, TOURNEZ, ETENDRE, SAYTER, RELEVER, ELANCER).

Η ονομασία των τεχνικών στοιχείων είναι στα γαλλικά μια και πολλά απ' αυτά διδάχτηκαν για πρώτη φορά στην Ακαδημία Χορού της Γαλλίας, περίπου το 1660.

Το μάθημα μπαλέτου περιλαμβάνει κυρίως:

Το ζέσταμα στην μπάρα (στήριγμα), την άσκηση στο κέντρο και τα άλματα, στροφές και μεγάλα βήματα, δηλ., τα βασικά στοιχεία της τεχνικής.

Όπως προαναφέραμε το μπαλέτο απαιτεί, εκτός από ταλέντο, μεγάλη προσπάθεια, αλλά μπορεί να προσφέρει μια γοητευτική και όλο λάμψη σταδιοδρομία.

Η πρώτη επαφή με το μπαλέτο μπορεί να κάνει τους νέους να το αγαπήσουν και με την απαιτούμενη προσπάθεια να αποκτήσουν τουλάχιστον ένα καλό γυμνασμένο σώμα και ένα ευαίσθητο εσωτερικό κόσμο.

Πολιτιστικοί Σύλλογοι

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "Η ΚΑΛΛΙΘΕΑ"

"Ο άνθρωπος που δουλεύει με τα χέρια του είναι εργάτης. Ο άνθρωπος που δουλεύει με τα χέρια και το μυαλό του είναι τεχνίτης. Ο άνθρωπος που δουλεύει με τα χέρια, με το μυαλό και με την καρδιά του είναι καλλιτέχνης". Αντρέ Μωρουά.

Τί περισσότερο απ' αυτό το γνωμικό θα ταίριαζε σ' εκείνους τους πρόσφυγες, που πριν από 40 χρόνια δημιούργησαν αυτόν τον τόπο, αυτήν την συνοικία, την Καλλιθέα. Βγάζοντας την σκληρή πέτρα και πελεκώντας την, έφτιαξαν τα φτωχικά αλλά γεμάτα ζεστασιά σπιτικά τους, προσδοκώντας μια καλύτερη ζωή. Η ζωή μπορεί να ήταν σκληρή, όμως δεν τους αδίκησε. Η δεύτερη γενιά τους δικαίωσε, ενώ η τρίτη μπορεί να οραματίζεται ένα σίγουρο μέλλον. Κουβαλώντας μαζί τους τις πατροπαράδοτες ηθικές αξίες, κράτησαν ψηλά την πολιτιστική τους παράδοση. Με δύναμη και τόλμη να προσφέρουν στον άνθρωπο και την κοινωνία, μέσα από αγωνίες και προβληματισμούς, δημιούργησαν τον πρώτο τους σύλλογο, το 1958, με την ονομασία "ΦΙΛΟΠΡΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ". Η χούντα του '67 τον κατήγγειλε, για να ξαναγεννηθεί, πάνω στις ίδιες γερές ρίζες το 1979 με την ονομασία ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "Η ΚΑΛΛΙΘΕΑ". Σ' ένα κόσμο και μια γειτονιά που εξελίσσονταν ραγδαία, πολιτισμικά και πολιτιστικά (νέες ηθικές αξίες) ο Σύλλογος έπρεπε να παίξει το δικό του ρόλο. Η διαδρομή του χρόνου, από τότε μέχρι σήμερα, 14 ολόκληρα χρόνια, τον δικαίωσε. Οι επιλογές του και οι παρεμβάσεις του, σε γεγονότα που διαδραματίστηκαν, καθιερώθηκαν ως τα σημαντικότερα στις καρδιές των ανθρώπων της γειτονιάς.

Ο Σύλλογος στεγάζεται σήμερα σ' ένα καινούργιο κτίριο, στην οδό Κομνηνών 58, στο κέντρο της 3ης συνοικίας, που καλύπτει προς το παρόν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες του. Ασχολήθηκε και ασχολείται με πολλά θέματα, έδωσε και πήρε πολλά. Δημιουργεί τμήματα και πραγματοποιεί ποικίλες εκδηλώσεις. Ως προς τα τμήματα - κατά καιρούς λειτούργησαν τμήματα, ανάλογα πάντα με τις οικονομικές επιλογές του αλλά και τις κοινωνικές. Έτσι λειτούργησαν τμήματα με τη ΝΕΛΕ όπως κοπτική - ραπτική, λαϊκή ζωγραφική, κέντημα και με το σύλλογο Φοιτητών φροντιστηριακά μαθήματα. Φέτος γίνεται μια πιο σοβαρή και καινοτόμος προσπάθεια, με την βοήθεια της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού, με την δημιουργία

τμημάτων χορού, ηλ. υπολογιστών, ζωγραφικής, αρμονίου, χορωδίας, που θα προσδώσει μια άλλη προοπτική στους στόχους του Συλλόγου. - Το χορευτικό του τμήμα, κύρια παντιακό, με τον χοροδιδάσκαλο κ. Τοπαλίδη Κώστα, ασχολείται με την εκμάθηση χορού σε μικρά παιδιά και την ένταξή τους στην συνέχεια στο εφηβικό. Το οποίο με στολές

παραδοσιακές του συλλόγου συμμετέχει σε ποικίλες εκδηλώσεις. Ο σύλλογος επίσης έδωσε και δίνει μεγάλη βαρύτητα στην βιβλιοθήκη του, η οποία είναι δανειστική και εμπλουτίζεται συνεχώς.

Ως προς τις εκδηλώσεις. - Πραγματοποιεί εκδρομές εσωτερικού και εξωτερικού. - Διαθέτει πίκ - πόγκ, πολλά επιτραπέζια παιχνίδια και είναι ανοικτός τα απογεύματα. - Πραγματοποιεί εκδηλώσεις κάθε χρόνο στις γιορτές των Χριστουγέννων, της μητέρας, της γυναίκας και ψέλνει τα παραδοσιακά κάλαντα στη συνοικία. Κάθε χρόνο επίσης διοργανώνει τον ετήσιο χορό του. - Από το 1983 με προτροπή του μέλους κ. Μουρατίδη Νάκη, καθιερώθηκε το διήμερο Λαϊκό Πανηγύρι, στι 25 και 26 Ιουλίου, στο χώρο της Αγ. Παρασκευής. Ένας θεσμός που έδωσε μια άλλη όψη στη συνοικία. - Το 1984, μέσα από αγωνίες και προβληματισμούς των νέων δημιουργήθηκε η ΚΑΛΛΙΘΙΩΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ δηλ. το θεατρικό τμήμα του Συλλόγου, που μέχρι το 1988 ανέβασε 4 έργα. Αυτά ήταν α) Το παιδικό έργο του συμπολίτη μας Γ. Ταϊπλιάδη "Όνειρα μέσα στο δάσος". β) Την κωμωδία του Δημ. Ψαθά "Φον Δημητράκης" που έδωσε 8 παραστάσεις. γ) Την κωμωδία του Μολιέρου "Ο σύζυγος που την έπαθε", που έδωσε 22 παραστάσεις κι έλαβε μέρος στο 12ο Πανελλήνιο Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεά-

τρον στην Κόρινθο. Επιλέχτηκε μεταξύ 36 συλλόγων απ' όλη την Ελλάδα και απέσπασε 3 κριτικά βραβεία. δ) Το έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη "Η αυλή των θαυμάτων" με 20 ερασιτέχνες ηθοποιούς, που έδωσε 4 παραστάσεις. - Από το 1985 πραγματοποιεί τον Λαϊκό Ανώμαλο Δρόμο που από το 1990 ονομάζεται Λ.Α.Δ. "Φάνη Τριανταφυλλίδη" προς τιμή του ιδρυτή του πρώτου συλλόγου. Αυτή η εκδήλωση είναι ενταγμένη στις εκδηλώσεις του Μαΐου για την Ειρήνη, που από φέτος ονομάζονται "ΚΑΛΛΙΘΩΤΙΚΑ". - Από το 1987 συμμετέχει ανελλιπώς στο Καρναβάλι του Δήμου Βέροιας. - Από την ίδρυσή του παίρνει μέρος στα "ΗΜΑΘΙΩΤΙΚΑ". Συμμετείχε ενεργά στην Συντονιστική Επιτροπή για το Μουσείο στη Βεργίνα και είναι μέλος της Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων του Νομού. - Συνεργάζεται με τα δύο Συνοικιακά Συμβούλια της 2ης και 3ης συνοικίας, καθώς και το 9ο και 10ο Δημοτικά σχολεία και το 5ο Γυμνάσιο.

Σήμερα η γειτονιά η λαϊκή, με τα πέτρινα σπίτια και το πολύ πράσινο έχει αλλάξει. Τη θέση τους πήραν οι πολυκατοικίες και το πολύ τσιμέντο. Νέοι άνθρωποι, δυναμικοί, μορφωμένοι ήρθαν και έδωσαν πλάι - πλάι με τους απλούς ανθρώπους. Σε μια νέα εποχή, καινούργιες προοπτικές, νέες σχέσεις δημιουργούνται και ο σύλλογος καλείται να παίξει τον αποφασιστικό ρόλο στη σύσφιξη του παλιού με το καινούργιο. Από τη μια τα Εθνικά μας θέματα και ιδιαίτερα αυτό της Μακεδονίας μας και από την άλλη τα έντονα κοινωνικά προβλήματα, στο κατώφλι του 2.000, δένουν σ' ένα χώρο που πάντα θα προβληματίζεται και θα δημιουργεί. Σ' ένα χώρο με μικρό αλλά πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο με διετή θητεία απαρτίζεται από τους: Κωνσταντινίδη Κώστα - Πρόεδρο, Τοπαλίδη Κώστα - Αντιπρόεδρο, Σκεντέριδου Νόπη - Γραμματέα, Παπουλίδη Γιώργο - Ταμία και μέλη τους κ.κ. Νάκη Γιάννη, Κωνσταντινίδη Λίτσα και Νοταρίδου Δέσποινα.

Έχει στόχους και όνειρα. Στόχους όπως να καθιερώσει τα "ΚΑΛΛΙΘΩΤΙΚΑ" σαν τη πιο σημαντική του εκδήλωση. Δίνοντάς τους όλη την δυναμικότητα με ποικίλες εκδηλώσεις, ώστε να γίνουν πόλος έλξης όχι μόνο της ευρύτερης συνοικίας αλλά και της πόλης μας. β) Να δώσει στο θεσμοθετημένο Λαϊκό Πανηγύρι μια άλλη διάσταση με πρώτη σκέψη την περιφορά - λιτανεία της εικόνας της Αγίας Παρασκευής, που θα προσδώσει νέο ύφος και ήθος. γ) Να δημιουργήσει Τράπεζα αίματος.

Προσδοκεί επίσης να δει να πραγματο-

ποιείται το πρωταρχικό του όνειρο, η δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου. Ελπίζει να δει τον κόσμο της συνοικίας, παλιό και νέο, να δένει αρμονικά, να συσπειρώνεται γύρω από το σύλλογο και να συμμετέχει ενεργά. Γινόμενοι όλοι μέλη του, προσφέρουμε το ύψιστο αγαθό της συμμετοχής στα κοινά δηλ. τον Πολιτισμό μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Μορφωτικού Συλλόγου "Η Καλλιθέα" παρουσιάζοντας τη δράση του και έχοντας επίγνωση του ρόλου

του ως θεματοφύλακα των παραδόσεων μας, καλεί όλους τους φίλους και τις φίλες του σε μια κοινή προσπάθεια, για κείνες τις πολιτιστικές αξίες που δεν χάνονται μπροστά στη λαίλαπα της αποξένωσης και του μοντερνισμού της εποχής μας, στην Ελλάδα του 2.000, στην Ενωμένη Ευρώπη, στην Πολιτιστική μας κληρονομιά.

Σημείωση:

Το κείμενο παρουσιάζεται αυτούσιο όπως δόθηκε από το Δ.Σ. του μορφωτικού Συλλόγου "Καλλιθέα".

Ζυράννα Ζατέλη

Και με το φως του λύκου επανέρχονται.

(Εκδόσεις Καστανιώτη)

Είναι ένα σπονδυλωτό μυθιστόρημα δέκα μικρών ιστοριών. Μια εποποιία με πλούσια ηθογραφικά στοιχεία ενόσω περιγράφει τα ήθη και τις ιστορικές συνθήκες της εποχής, πλέκει τους θρύλους για όλα τα μάγια του κόσμου: Τους ανθρώπους και τους λύκους, τα φίδια, το μέλι και τα στοιχειωμένα μέρη, το λόγο και τη σιωπή. Λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό με εικόνες αλλά η εικόνα που σου αφήνει τελειώνοντας την ανάγνωση είναι εικόνα λέξεων. Στο μυθιστόρημα, παρακολουθούμε τη ζωή μιας αρχοντικής οικογένειας σ' ένα χωριό της Μακεδονίας στα τέλη του περασμένου και στις αρχές του 20ου αιώνα.

Ρέα Γαλανάκη

Θα υπογράψω Λουί

(Εκδόσεις Αγρα)

Ο ήρωας του βιβλίου με το ψευδώνυμο Λουί (Ανδρέας Ρηγόπουλος) μιλά, μέσω των ημερολογιακών του επιστολών, πριν το τέλος του 19ου αιώνα στη Λουίζα. Μιλά για τη διάψευση των επαναστατικών οραμάτων, το τέλος του ρομαντισμού, τη μελαγχολία. Εκφράζει την αγωνία του για το άγνωστο του επόμενου αιώνα. Μιλά για όλα αυτά μέσα από τη ζωή του συνομήτη και του ερωτευμένου

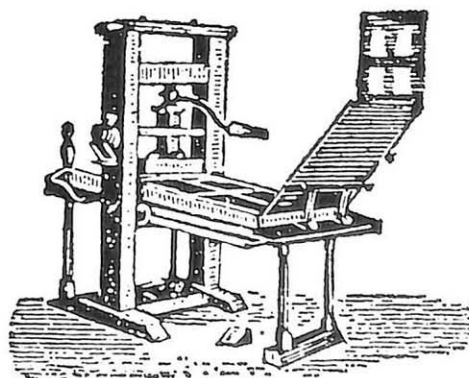
Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές

Δώδεκα διηγήματα περιπλανώμενα

(Εκδόσεις Νέα Σύνορα)

Ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές με το καινούργιο του έργο ξαναγυρίζει στο ύφος της πρώτης του γραφής. Με αφορμή ένα όνειρο για το δικό του θάνατο δημιουργεί δώδεκα αυτοτελή λογοτεχνικά κομποτεχνήματα.

Μέσα απ' το δέσιμο των δώδεκα αυτών ιστοριών επιχειρεί να περιγράψει κάθε είδους "θάνατο" που μπορεί ο καθένας μας, ως άνθρωπος, να βιώσει.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1993

Μιήροντζα, Η φούστα-παγώνι, 1894

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Δ.Ε.ΤΟ.ΠΟ.Κ.Α. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1993

- ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ
Κώστας Πατσαλίδης βιολί, Σουσάμογλου Πέτρος φλάουτο,
Μαρισόλ Σαμανίδου πιάνο
- ΣΑΒΒΑΤΟ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ
Gil Goyrdier φλάουτο, Ιλεάνα Μαρδα κιθάρα
- ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΚΟΝΣΕΡΤΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ
Μητροπούλου Κατερίνα, Ιωάννα Πολυζωΐδου, Γραονίδης Χρήστος
- ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Μπαξές Φώτης - κιθάρα Βασιλική Ποζίδου - τραγούδι
- ΣΑΒΒΑΤΟ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΚΟΥΑΡΤΕΤΟΥ
Δάφνη Κοτσιάνη - πιάνο, Γιάννης Τουλής - τσέλλο,
Πετρίδου Χαρούλα - φλάουτο
Ραφαιλίδης Χρήστος - βιμπράφωνο
- ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΡΕΣΙΤΑΛ ΠΙΑΝΟΥ
Dimitar Tsanef
- ΣΑΒΒΑΤΟ 11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ
Είσοδος Ελεύθερη

Εκδηλώσεις

ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

Παίζουν οι μουσικοί
 Βιολί: Κώστας Πατσαλίδης
 Φλάουτο: Πέτρος Σουσαμογλου
 Πιάνο: Μαρίσολ Σαμανίδου

Βιογραφικά

Πατσαλίδης Κ.: Γεννήθηκε στην Κύπρο όπου πήρε τα πρώτα του μαθήματα. Συνέχισε τις σπουδές του στο Κρατικό Ωδείο Θεσ/νίκης απ' όπου πήρε Δίπλωμα Βιολιού. Συνέχισε στο Βουκουρέστι και αργότερα στη Βιέννη. Παράλληλα ασχολήθηκε με τα θεωρητικά και την διεύθυνση ορχήστρας. Διετέλεσε καθηγητής βιολιού στο ΚΩΘ και υπεύθυνος της μαθητικής ορχήστρας έλαβε μέρος ως σολίστ σε πολλές συναυλίες της Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, ηχογράφησε για την ΕΡΤ, και πήρε μέρος σε πολλές συναυλίες μουσικής δωματίου. Είναι concertino της Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και υπεύθυνος του τμήματος μουσικής δωματίου του Μακεδονικού Ωδείου Θεσ/νίκης.

Σουσαμογλου Π.: Γεννήθηκε στη Θεσ/νίκη. Σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και πήρε πτυχίο Φλάουτο, Αρμονίας, Ενοργάνωσης και δίπλωμα Φλάουτο. Διετέλεσε μέλος της Δημοτικής Ορχήστρας και φιλαρμονικής είναι μέλος του συγκροτήματος "ΑΥΛΕΓΧΟΡΔΟΝ" είναι κορυφαίος μοναδικός στη Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης καθώς επίσης και καθηγητής στο Μουσικό Ωδείο Θεσσαλονίκης.

Σαμανίδου Μαρίσολ: Γεννήθηκε στο Καρανας της Βενεζουέλας όπου πήρε τα πρώτα μαθήματα στο πιάνο και στα θεωρητικά. Συνέχισε πιάνο στη Μόσχα. Είναι μέλος του συγκροτήματος "ΑΥΛΕΓΧΟΡΔΟ" με το οποίο έλαβε μέρος σε πολλές συναυλίες μουσικής δωματίου. Ηχογράφησε για την ΕΡΤ και τώρα διδάσκει πιάνο στο Μουσικό Ωδείο Θεσσαλονίκης.

Πρόγραμμα

1)	J.	Ch.	Pepnsch	Sonate	
				Adagio	
				Allegro	
				Allegro	
				Allegro	
2)	G.	Ph.	Telemann	Scherzo	3o
				Allegro	
				Largo	
				Allegro	
3)	J.	Haydn	Cassation	D.	dur
				Allegro	
				Minuetto	
				Adagio	
				Minuetto	
				Finale (Allegro)	
4)	J.	J.	Quantz	Trio	sonatinc
				Andante moderato	
				Allegro	
				Larghetto	
				Presto	
5)	Fr.	Dappler	Andante	and	Rondo
				Andante	
				Allegretto con moto	

**ΣΑΒΒΑΤΟ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ**

για φλάουτο με ράμφες και κιθάρα
των **Gil Goyrdier Leroy** και
Μαρίας - Ιλεάνας Μάρδα

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ**GIL GOYRDIER - LEROY**

Η μουσική εξέλιξή του καθορίστηκε από τη συνάντησή του με το διεθνή σολίστα Manfred Stilz, καθηγητή στην Ecole Normale de Musique de Paris, με τον οποίο και πήρε το δίπλωμα εκτέλεσης στο φλάουτο με ράμφος.

Οι μουσικές του σπουδές (σολφέζ, θεωρητικά και φλάουτο με ράμφος) είχαν αρχίσει πολύ νωρίτερα στην Reims της Γαλλίας όπου και γεννήθηκε.

Είναι κάτοχος των πτυχίων, αρμονίας και της ενοργάνωσης και ακόμη του διπλώματος εκτέλεσης στο όργανό του από τα Royal Schools of Music του Ηνωμένου Βασιλείου.

Το 1981 εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη και έκτοτε άρχισε να δημιουργεί σε πολλές άλλες πόλεις, τμήματα φλάουτου με ράμφος, όργανο σχεδόν άγνωστο ως τότε στον Ελληνικό χώρο.

Αποτελεί ιδρυτικό μέλος του Σύγχρονου Ωδείου Θεσσαλονίκης στο οποίο και διευθύνει το τμήμα φλάουτου με ράμφος καθώς και τη μαθητική ορχήστρα. Κάθε καλοκαίρι διδάσκει σε διεθνή σεμινάρια μουσικής που οργανώνονται σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας (Βερτίσκος, Κοζάνη κ.λ.π.)

Ως σολίστ, πήρε μέρος στο φεστιβάλ "Δημήτρια" της Θεσσαλονίκης, έπαιξε με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης καθώς και με άλλες ορχήστρες, τόσο την Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό (Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Ελβετία, Τουρκία). Εδωσε πολυάριθμα ρεσιτάλ και συναυλίες, συμμετείχε σε σύνολα αναγεννησιακής και μπαρόκ μουσικής και ακόμη έπαιξε για την ελληνική και γαλλική ραδιοτηλεόραση.

Στα πλαίσια διεύθυνσης των μουσικών του δραστηριοτήτων, διηύθυνε με μεγάλη επιτυχία την κωμική όπερα του Jacques Offenbach "Η Ωραία Ελένη" που παρουσιάστηκε το Μάιο 1992 από τη Μακεδονική Καλλιτεχνική Εταιρεία "ΤΕΧΝΗ".

Είναι μέλος της Γαλλικής Ομοσπονδίας Φλάουτου με ράμφος.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ**Ιλεάνα - Μαρία Μάρδα**

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε κιθάρα στο Μακεδονικό Ωδείο Θεσσαλονίκης με τον Θ. Λεωνταρίδη και συνέχισε στο Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης με τον διεθνούς φήμης κιθαρίστα Κώστα Κοτσιώλη απ' όπου πήρε το πτυχίο και το δίπλωμά της. Παρακολούθησε παράλληλα θεωρητικά μαθήματα στην τάξη του Γ. Αγγελάκη αποφοιτώντας με το πτυχίο της Αρμονίας.

Ελαβε μέρος σε πολλά σεμινάρια κλασικής κιθάρας στην Ελλάδα (στο διεθνές Φεστιβάλ Βόλου, στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα) με καθηγητές τους W. Lendle - A. Garlenaro - H. Kappel - T.M. Pering - A. Aussuel όπως και στο εξωτερικό (Estregon - Ουγγαρίας, Villa Seca - Ισπανίας HABAN - Κούβας).

Έχει δώσει συναυλίες μουσικής δωματίου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχει ηχογραφήσει για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Από το 1985 δουλεύει στο Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης, όπου υπήρξε και ιδρυτικό μέλος.

Sicilienne
G. R. Pergolesi (1710-1736)
Sonata g. moll
George - Friendrich - Handel
(1685-1759)
Alfonsina y el mar
Αργεντινέζικο λαϊκό τραγούδι
για σόλο κιθάρα
Dinertimento
Mayro Giuliani (1781-1828)
Weering Willow
Scitt Jiplin (1868-1917)
Strenous Life

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Air
John Barret (1674-1735)
Σουίτα από Αγγλούς
συνθέτες του Μπαρόκ
Διασκευή Siegfried Behrend
Le rossignol en amor
F. Coyrerin (1668-1733)
Sonata
Ernst Cottlieb - Baron (1696-1760)

Εκδηλώσεις

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ώρα 8.30 μ.μ.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Φώτης Μπαξές

Γεννήθηκε στη Θεσ/νίκη και σπούδασε στο Μουσικό Ωδείο στην τάξη του Α. Λεονταρίδη και πήρε το δίπλω του το 1986.

Παρακολούθησε δύο κύκλους μαθημάτων Master (Iases στην Ισπανία με τους Zose Loyis Rodrigo και Zose Tomas ενώ παράλληλα συμμετείχε σε διεθνή σεμινάρια με τους Danid Russel, Oscar Ghiglia, Heberto Aussel, Hudert Kappel.

Έχει πραγματοποιήσει ατομικά ρεσιτάλ σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και ηχογράφησε επανειλημμένως για την ΕΡΤ1.

Συμμετείχε στην εγγραφή δίσκου με το όνομα "ΒΕΑΤΡΙΚΗ" σε μουσική Πέτρου Θεοδώρου και με τη συνεργασία του βαρύτονου Σπύρου Σακκά στη φωνή και του Δαμιανού Καϊζόγλου στο βιολοντσέλλο.

Διδάσκει στο Μακεδονικό Ωδείο.

Βασιλική Ποζίδου

Γεννήθηκε στην Τσεχοσλοβακία.

Από πολύ νωρίς έλαβε μέρος σε χορωδιακά σύνολα της Τσεχοσλοβακίας με τα οποία συνέπραξε και ως σολίστ.

Σε ηλικία δεκαέξι χρόνων ήρθε στην Ελλάδα και συνέχισε κλασσικό τραγούδι στην τάξη της Θεοπίστης Μαραντίδου απ' όπου έλαβε και το δίπλωμα της με άριστα παμψηφεί.

Έχει εμφανισθεί σε ομαδικά και ατομικά ρεσιτάλ στη Θεσ/νίκη και σε άλλες πόλεις.

Διδάσκει στο Μακεδονικό Ωδείο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Β'

Βασιλική Ποζίδου
Φώτης Μπαξές

ΜΕΡΟΣ Α'

FEDERICO GARCIA LORCA
Παλιά Ισπανικά Τραγούδια
ANDA, JALFO
LAS MORILLAS DE JAEN
LA TRARA
EL CAFE DE CHINITAS
SEVILLANAS DEL SIGLO XVIII
FRANZ SCHUBERT
DIE SCHNE MULLERIN
AM FEIERABEND

MANUEL DE FALLA
Επτά Δημοτικά Τραγούδια της Ισπανίας
EL PANO MORUNO
ASTURIANA
SEGUIKILLA MYRCIANA
NANA
MARIO CASTELNUONO - TEDESCO
BALLATA DALL' ESILIO
για φωνή και κιθάρα
HEITOR VILLA - LOBOS
BACHIANAS BRASILEIRAS NO 5
για φωνή και κιθάρα
Διασκευή για κιθάρα από το συνθέτη I
ARIA (CANTILENA)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΙΟΣ
ΑΛΛΗΛΟΥΙΑ

Διασκευή για κιθάρα
Αθαν. Λεονταρίδης

Παραδοσιακό Τραγούδι
από την Αργεντινή
ALFONSINA DEL MAR
Επεξεργασία Φ. Μπαξές

ΣΑΒΒΑΤΟ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ώρα 8.30 μ.μ.
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΚΟΥΑΡΤΕΤΟΥ

Παίζουν: Πιάνο: Δάφνη Κοτσιάνη
Τσελλο: Τουλής Γιάννης
ΦΛΑΟΥΤΟ: Πετρίδου Χαρούλα
ΒΙΜΠΡΑΦΩΝΟ: Ραφαηλίδης Χρήστος

Πρόγραμμα

- Konzert για βιολοντσέλλο και πιάνο
Edward Elgar
Μέρη: Adagio
Allegro man non Troppo
- Gasspar Cassado
Requebrol
- Konzert για φλάουτο - πιάνο
Mozart
Μέρη: Allegro moderato
Adagio
Rondo

ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΡΕΣΙΤΑΛ ΠΙΑΝΟΥ

ΤΟΥ
DIMITAR TSANEF
Εργα Max Reger

Β' ΜΕΡΟΣ

- Κομμάτια για VIBRAPHONE και PIANO
TREVOR'S WALTZ του VICTOR RELOMAN
- P. KABALEWSKI
GALLOR
- Α. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ
- 2 ΚΟΜΜΑΤΙΑ BAROQUE για Τσελλο
VIBRAPHONE
- Κομμάτια για Τσελλο VIBRAPHONE -

I
Prelude and Fugue e moll op. 99
Sonatina a moll op. 89, 4

II
Five Humoresques op. 20
Episodes op. 115

Εκδηλώσεις**ΣΑΒΒΑΤΟ 11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ****ώρα 8.30 μ.μ.****ΣΥΝΑΥΛΙΑ****ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ**

Το Τμήμα της Παραδοσιακής Μουσικής και Τραγουδιού είναι απο τα νεότερα τμήματα της ΔΕΤΟΠΟΚΑ και η σύστασή του χρονολογείται απο τον Νοέμβριο του '91, όταν μια ομάδα ανθρώπων, χορευτών και μουσικών, του τμήματος εκμάθησης παραδοσιακών χορών, με την προτροπή του τότε δασκάλου τους Θανάση Ζαμάνη, ξεκίνησαν μια προσπάθεια σε ερασιτεχνική βάση, θέλοντας να εξωτερικεύσουν κατά τον καλύτερο τρόπο την αγάπη τους για το ελληνικό δημοτικό τραγούδι και την παράδοση γενικότερα την οποία οι περισσότεροι καθημερινά ποικιλότροπα βίωναν. Η προβολή της χορωδίας κατά την πρώτην περίοδο της προσπάθειάς της, όπως ήταν φυσικό, δεν υπήρξε ιδιαίτερα έντονη. Οι αδυναμίες και δυσκολίες που επισημάνθηκαν απο την ερασιτεχνική σύστασή τους, οδήγησαν στην αναζήτηση του ειδικού πλέον δασκάλου της μουσικής τον οποίο ανακάλυψαν στο πρόσωπο του σημερινού δασκάλου της χορωδίας Παναγιώτη Αναστασίου καθηγητή της μουσικής στο 2ο Γυμνάσιο της Βέροιας.

Στο σημείο αυτό μπορούν να μνημονευθούν οι εκδηλώσεις στη Βεργίνα τις αποκριές του '92, στην Αντωνιάδεια Στέγη παραμονές Χριστουγέννων του '92, στα ΚΑΠΗ της Βέροιας, στα ΚΑΛ-ΛΙΘΙΩΤΙΚΑ '93, επίσης στην Αντωνιάδεια Στέγη για τις επετείους της 25ης Μαρτίου και 16ης Οκτωβρίου '93.

Σε όλες της τις εκδηλώσεις η χορωδία έχει την αμέριστη συμπαράσταση, ηθική και υλική, της Δ/νσης της ΔΕΤΟΠΟΚΑ με την οποία συνεργάζεται μέσω αντιπροσωπευτικής επιτροπής αποτελούμενος απο τους κ.κ. Βέτα Κυριακίδου - Σκούρα, Θανάση Ζαμάνη, Νίκη Τσιλιπάνου και Θεοπίστη Χατζηπαπά, η οποία - επιτροπή - με τη σειρά της καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την έγκαιρη αντιμετώπιση των προβλημάτων που κάθε φορά προκύπτουν. Επειδή στόχος της, όπως και όλων των μελών της και του δασκάλου της φυσικά, είναι η αναζήτηση, διάσωση και διάδοση του παραδοσιακού δημοτικού τραγουδιού που στις μέρες μας περνά έντονη κρίση.

Με άλλα λόγια φιλοδοξία της είναι αυτό που συχνά στις εξάρσεις του ο δάσκαλος αναφωνεί: "Μπορούμε να κάνουμε όλη τη Βέροια να τραγουδάει το δημοτικό τραγούδι".

ΧΟΡΟΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 6.30 & 8.30 μ.μ.
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΧΟΡΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΧΟΡΟΥ

ΘΕΑΤΡΟ

ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ
Θεατροδρόμιο Κοζάνης (Σχολείο για Κλόουν)

Μετάφραση: Ξένια Καλογεροπούλου
Σκηνοθεσία: Τάσος Ρατζος
Σκηνικά - Κοστούμια: Στέργιος Στάμος
Μουσική Επιμέλεια: Ιάκωβος Δρόσος

ΠΑΙΖΟΥΝ (με σειρά εμφάνισης)
ΖΙΓΚΟ: Γιώργο Αδαμίδης
ΜΠΛΟΥΦΟ: Γιώτης Βασιλειάδης
ΜΠΙΜΠΑ: Λένα Σιακαβάρα
ΛΟΛΟ: Κώστας Παπαδούλης
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Λία Γρίβα

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Ο Σωματοφύλακας (Μικ Τζάκσον)

ΔΕΥΤΕΡΑ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Μαμπο Κίνκς . (Αρμαντ Ασάντε, Αντόνιο Μπαντέρας)

ΔΕΥΤΕΡΑ 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Ομάδες Εξόντωσης (Riddly Scott)

ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Σκιές και Ομίχλη (Γούντυ Αλλεν)

ΔΕΥΤΕΡΑ 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Gonsetihg Adylts (Αλαν Πάκουλα)

ΔΕΥΤΕΡΑ 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Πάνω Κάτω και Πλαγίως (Μιχάλη Κακογιάννη)

ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Επιστροφή στο Χάουαρτ Εντ

ΔΕΥΤΕΡΑ 13 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Οι Περιπέτειες ενός Αόρατου Ανθρώπου (Τζών Κάρπεντερ)

ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 8 μ.μ Εκδήλωση ΚΑΠΗ

ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 7 μ.μ. Επίδειξη πιάνου μαθητών

ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ώρα 9 π.μ. Συνέδριο Πολιτιστικών Συλλόγων

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Εκθεση Αρχιτεκτονικής Αναστασίας Πάπαρη

ΔΕΥΤΕΡΑ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Εκθεση Ζωγραφικής Ο.Τ.Ο.Ε.

ΤΕΤΑΡΤΗ 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Εκθεση Ζωγραφικής κ. Σωζερίδη

ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ - ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Εκθεση Ζωγραφικής ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η Ελληνική παιδική ποίηση Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς

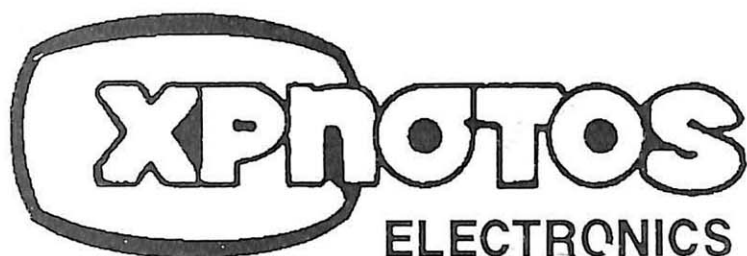
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ **ΕΛΗΑΣ**

Εστιάτοριο - Καφετέρια - Αναψυκτήριο

...το μπαλκόνι της Βέροιας
μέσα στο πανέμορφο και δροσερό πάρκο.

ΠΕΖΕΡΒΕ : 71015 & 24676

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ

Το πρώτο κατάστημα στη Μακεδονία!

Τηλεχειριστήρια-κεραίες-ενισχυτές
συναγερμοί - θυροτηλεοράσεις
κλειστά κυκλώματα TV-μπαταρίες
μεγάφωνα - μικρόφωνα

ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗΣ

ΤΡΥΦΩΝΟΣ 6 & 3
59100 ΒΕΡΟΙΑ

ΤΗΛ. 0331/62617 - 24504
FAX 0331/26313

